

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI**

**TÜRKİYE’ DE LİSANSÜSTÜ TEZLERDE OKUL
KÜLTÜRÜNÜN İNCELENMESİ**

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS

HÜSEYİN İŞLER

İSTANBUL, 2022

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI**

**TÜRKİYE’ DE LİSANSÜSTÜ TEZLERDE OKUL
KÜLTÜRÜNÜN İNCELENMESİ**

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS

**Hüseyin İŞLER
(200512017)**

**Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi Nihan Sölpük Turhan)**

İSTANBUL, 2022

ETİK BİLDİRİM

Bu projenin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hüseyin İşler

TEŐEKKÜR

Bu akademik çalıőmanın gerçekleőtirilme sűrecinin her aőamasında bir dűnem boyunca kıymetli bilgilerinin biz űđrencileriyle paylaőan ve akademik hayatıma kattıđı kıymetli katkılarından dolayı Dr. Nihan SŲLPŲK TURHAN'a sonsuz teőekkűrlerimi sunarım.

Hűseyin İőler

TÜRKİYE’DE LİSANSÜSTÜ TEZLERDE OKUL KÜLTÜRÜNÜN İNCELENMESİ

Hüseyin İşler

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde 2000-2021 yılları arasında okul kültürü üzerine yapılan akademik nitelikteki çalışmaları inceleyerek bir araya getirmek ve okul kültüründe yaşanan değişim ve yenilikleri ortaya koymaktır. Çalışmanın veri toplama kaynakları doğrultusunda 2000-2021 yılları arasında yazılmış olan 27’si makale, 28’ i yüksek lisans tezi; 1’i Türk Dil Kurumu internet sitesinden, 7’ si doktora tezi, 4’ ü kitap olmak üzere 67 adet kaynakçadan yararlanılmıştır. Bunların 40 tanesi betimsel analiz yöntemiyle, 27 tanesi de içerik analizi yöntemiyle ele alınan lisansüstü tezlerdir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada okul kültürüne ilişkin ortaya çıkarılan bulgular ve sonuçlar incelendiğinde: Okul kültürünün oluşturulması sürecinde okul yöneticileri öğretmen ve öğrencileri rollerinin neler olduğu, okul kültürünün birden çok amaç, farklı inanç, bilgi ve beklentileri içinde barındırdığı; okul kültürünün milli ve manevi değerlerden beslendiği, okul kültürüne yön veren en önemli etkenin okul müdürü olduğu ve okul kültürünün tüm yeniliklere açık olması gerektiği bulgularına ulaşılmıştır. Bir okulda sağlıklı bir okul kültürünün oluşturulabilmesinin en önemli ve en sağlıklı yolunun okuldaki tüm çalışanların iş birliği yapması sonucunda elde edilmiş olmasıdır. Bir okulda olumsuz faktörlerin olmaması için sağlıklı bir okul kültürüne ihtiyaç vardır. Okul kültürü tüm yeniliklere açık olmalıdır. Okul müdürlerinin sınavla göreve gelme durumlarının, okul kültürünü farklı yönlerden etkilemesi konusunda farklı görüşler ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler; Okul Kültürü, Öğretmenler, Okul Yöneticileri

THE ANALYSIS OF SCHOOL CULTURE IN POSTGRADUATE THESIS IN TURKEY

Hüseyin İşler

ABSTRACT

The aim of this study is to examine and bring together the academic studies on school culture between the years 2000-2021 in our country and to reveal the changes and innovations in school culture. In line with the data collection sources of the study, 67 bibliographies, including 27 articles, 28 master's thesis, 1 Turkish Language Institution Resource, 7 doctoral thesis, and 4 books, were used, written between 2000-2021. 40 of them are postgraduate theses that are handled with descriptive analysis method and 27 of them are handled with content analysis method. The document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. In the research, when the findings and results related to school culture are examined, it is seen that what are the roles of school administrators, teachers and students in the process of creating school culture, school culture contains multiple goals, different beliefs, knowledge and expectations, school culture is fed by national and moral values, school culture is fed by national and moral values. It has been found that the most important factor shaping the culture of the school is the school principal and that the school culture should be open to all innovations. The most important and healthiest way to create a healthy school culture in a school is to be achieved as a result of the cooperation of all employees in the school. A healthy school culture is needed in order to avoid negative factors in a school. School culture should be open to all innovations. Different opinions have been put forward about the impact of school principals' exams on the school culture in different ways.

Keywords; School Culture, Teachers, School Administrators

ÖNSÖZ

Bu akademik araştırma; Türkiye’ de okul kültürü üzerine lisansüstü akademik çalışmalara dair 2000 ile 2021 yılları arasındaki bilimsel nitelikte çalışmaları inceleyip, okul kültürünü farklı bir bakış açısıyla ele alarak, özgün bir ürün ortaya konmak amacıyla yapılmıştır. Tezsiz yüksek lisans çalışmasının son aşaması olan proje eserinin konulma sürecinin her aşamasında göstermiş olduğu kıymetli sabır ve anlayışıyla değerli zamanını, engin bilgi birikimini ve paha biçilmez emeklerinin esirgemeyen danışman hocam Sayın Dr. Nihan SÖLPÜK TURHAN’a sonsuz saygı ve şükranlarımı arz ederim. Bu aşamaya kadar gelmemde emekleri olan yani verdikleri bilimsel derslerle akademik gelişimimize katkı sağlayan Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi’nin Sn. Kıymetli hocalarına da teşekkürlerimi sunmayı bir görev bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	İV
ABSTRACT	V
ÖNSÖZ.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
1.1. OKUL KÜLTÜRÜ	4
1.2. OKUL KÜLTÜRÜNÜN TARİHİ	11
1.3. OKUL KÜLTÜRÜNE KATKI SAĞLAYANLAR.....	14
1.4. OKUL KÜLTÜRÜNÜN GÜÇLÜ- ZAYIF YÖNLERİ.....	17
1.5. OKUL KÜLTÜRÜNÜN ALT YAPISINI OLUŞTURAN BAŞLICA FAKTÖRLER	24
1.6. OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI.....	25
1.7. OKUL KÜLTÜRÜNÜN BAŞLICA UNSURLARI.....	26
1.8. TÜRKİYE’DE OKUL KÜLTÜRÜ ÜZERİNE YAPILAN BİLİMSEL ÇALIŞMALAR	27
1.9. OKUL KÜLTÜRÜ VE ETKİLERİ	28
1.10.OKUL KÜLTÜRÜNÜN ÖĞELERİ	29
1.11.DEĞİŞKENLERİN ETKİSİNDEN DOLAYI OKUL KÜLTÜRÜ	31
1.12.OKUL KÜLTÜRÜ KAVRAMININ YAPISI	33
İKİNCİ BÖLÜM	35
2. ARAŞTIRMANIN SÜREÇ AŞAMASI	35
2.1. YÖNTEM	35
2.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ/ DESENİ	35
2.3. ÇALIŞMA GRUBU	36
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ	45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	46
3. ARAŞTIRMANIN BULGULAR AŞAMASI	46
3.1. BULGULAR	46
3.1.1. Okul Kültürünün Tarihi	49
3.1.2. Okul Kültürü Üzerine Üç Farklı Bakış Açısına Ait Tanımlar Bulunmaktadır.	49
3.1.3.OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMA SÜRECİ ÜZERİNE AÇIKLAMALAR YAPILMIŞTIR.	50

3.1.4.Okul Kùltürünün Geliştirilmesine Dair Okul Yöneticisinin Görev Aşamaları.....	50
3.1.5.Okul Kùltürü Üzerine Çalışmalar Nelerdir?	51
3.1.6.Okul Kùltürünün Güçlü Zayıf Yönleri.....	51
3.1.7.Okul Kùltürüne Katkı Sağlayanlar	53
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	54
KAYNAKÇA	56

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo.1: Yıllara Göre Okul Kültürü Kavramlarının Değişimleri.....	12
Tablo.2: Okul Kültürünün Güçlü Zayıf Yönleri	18
Tablo.3: Okul Kültürünün Başlıca Unsurları	25
Tablo.4: Okul Kültürüne Dair Öğretmenlerin Başlıca Sorumlulukları.....	26
Tablo.5: Okul Kültürünün Temel Öğeleri.....	29
Tablo.6: Çalışma Grubu.....	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil.1: Okul Kültürüne Katkı Sağlayanlar	14
Şekil.2: Okul Kültürü.....	16
Şekil.3: Okul Kültürünün Alt Yapısını Oluşturan Faktörler.....	25
Şekil.4: Okul Kültürünün Geliştirilmesine Dair Okul Yöneticisinin Sorumlulukları.....	27

GİRİŞ

Günümüzde genel olarak sadece öğretim kurumu olarak algılanan okullar, öğretimle beraber sosyal kazanımların aktarıldığı eğitim ortamları olmakla birlikte geçmişle gelecek arasında kültürel değerleri aktaran en önemli yapılardır. Toplumdaki diğer yapılar gibi okulların da kendine has kültürleri vardır. Okullar için gerek içindeki gerekse dışındaki kültürel, ekonomik ve sosyal dengeleri sağlamak en önemli görevlerden biridir. Okullar bireyleri topluma hazırlarken aynı zamanda toplumsal değerleri bireylere aktaran konumundadır. Okulda bulunan paydaşların alışkanlıkları, davranışları, inançları, anlayışları, yetenek ve değerleri zamanla okulun kültürel yapısıyla birleşmekte ve yeni baştan bir okul kültürünün oluşmasına sebep olmaktadır. Tüm paydaşlar ve okul çevresi tarafından oluşturulan okul kültürü, zaman içinde gerek bünyesindeki bireylerin gerekse sosyal çevresinin benimsediği toplumsal kültür özelliğini kazanabilmektedir (Şahin, 2004). Okul kültürü; okul üyelerinin eylemlerini, düşüncelerini etkileyebilen ve bunlardan etkilenen okulun kimliğini belirleyen manevi ve maddi öğelerin oluşturduğu bir bütündür (Şimşek, 2003). Okul kültürünü oluşturan temel öğelere bakıldığında zaman; varsayımlar, normlar ve değerler olup ayrıca seremoniler, hikâyeler, konuşulan dil, kahramanlar, adetler, törenler ve semboller okul kültürünü oluşturan diğer öğelerdendir (Şahin, 2010). Bu öğeler, okulun kimliğini ve kültürel yapısını diğer eğitim örgütlerinin kimliğinden ve kültürel yapısından ayırmaktadır ve okul içindeki iletişimin, sosyal ilişkilerin, iklimin gelişimi açısından önemlidir. Bir okul kültürünün zayıf ya da güçlü olmasında ve okulun çevre ile sosyal iletişimde ve okulun amaçlarını gerçekleştirmesinde belirleyici olan dinamikler bu etmenlerdir (Şahin, 2004). Okul kültürünü, sadece somut olmayan kültürel öğeler (Okulun temel değerleri, kuralları, gelenek ve görenekler, okula ait hikâyeler, okulun başarısı vs.) olarak düşünmemek lazımdır. Eğitim öğretim kurumlarının aynı zamanda fiziksel bir çevresinin ve bir kültürel dokusunun olduğunu belirtmek çok önemli bir tespittir. Okul kültürü; okulun üyeleri olan yönetici, öğretmenler ve öğrencilerin tutum ve

davranışları ile okulun velilerinin okula dair bakış açıları ve katkılarının bileşiminden oluşmaktadır (Şahin, 2010).

Toplumun birikiminin gelecek nesillere aktarılmasında okul kültürü önemli bir işleve sahiptir. Bu durum ancak yöneticilerin ve okul üyelerinin değişim ve gelişim anlayışına sahip olmasıyla mümkündür. Okulların kurumsal olarak iyi bir kurum düzenine sahip olabilmeleri için okul üyelerinin ortak değer ve inançlar üzerinde birleşmeleri ile mümkün olmaktadır. Okul üyeleri toplumun değişik kesimlerinden, alt katmandaki kültürlerden gelmiş değişik tipteki görüş, tecrübe ve geçmiş birikimlere sahip olsalar da birlikte çalışırken problemlere birlikte çözüm önerisi sunabilmeli, bazı fikirleri paylaşabilmeli gerek öğrencilerden gerekse birbirlerinden beklenen tavır ve davranışlar üzerinde buluşabilmelidir. (Hacıhafızoğlu ve Korkut, 2011).

Araştırmanın Amacı

Ülkemizde okul kültürü üzerine yapılan akademik nitelikteki çalışmaları inceleyerek bir araya getirmek ve okul kültüründe yaşanan değişim ve yenilikleri ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Pozitif ve güçlü bir okul kültürü oluşturulmasında okul müdürlerinin, okul personelinin ve öğrenci rollerinin etkisi ve okulların belirgin okul kültürlerinin neler olabileceğinin akademik olarak incelenmesi alana katkı sağlaması açısından önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmada 2000 ve 2021 tarihleri arasında yayımlanmış olan, dergi ve kitaplardan yararlanılmıştır. “Google Akademi, Dergi Park ve Yök tez” gibi elektronik kaynaklardan okul kültürü üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar incelenerek “okul kültürü, öğretmenler, okul yöneticileri” anahtar kelimeleri kullanılarak araştırmalar yapılmış olup 28 Şubat 2022’ de veri toplama süreci tamamlanmıştır.

Tanımlar

Kültür: Tarihsel, toplumsal gelişim süreci içerisinde üretilen tüm maddi ve manevi değeri olan ve bunları ortaya koymada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın toplumsal ve doğal çevresine egemen olmasının kriterini gösteren araçların tümü olarak ifade edilmektedir (TDK, 2017).

Okul kültürü: Tüm personelin tavır ve davranışlarının özelliklerini etkilediğinden eğitim öğretim kurumlarında çok ani bir şekilde kendi varlığını hissettirebilmelidir. Bunu hissettirip gerçekleştirmek için okuldaki bütün talebelerin başarılı bir şekilde öğrenebilecekleri mantığına uygun bir anlayış tespit etmeleri lazımdır. Bu felsefeyi oluşturmak için yapılması gerekenler; öğrenme için müsait bir ortam, denetleme konumundaki eğitim liderliği imkânı, hem öğrenen hem de öğretene için en üst düzey beklenti, iletişimin vazgeçilmez değerine vurgu yapma, okul düzeyinde hedefi belirleme, okulun bütün üyelerinin okul kültürüne olan katkıları için plan ve yapılandırma yapma şeklinde ortaya konabilir (Şahin, 2004).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1.OKUL KÜLTÜRÜ

Okul kültürü, okul kurumunun çalışma şeklini ve yapılan faaliyetlerin sonucunu etkileyen okul kurumunun üyeleri tarafından meydana getirilen örf, inanç, adet ve değer gibi unsurların toplamından oluşur. Okulun amaçlarını ve vizyonunu belirlemede okul kültürünün payı çok büyüktür. Okul kültürü okul yöneticilerine ışık tutar ve bireyler arası ilişkilerin biçimlerini belirleyen en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Okulun verimliliğinin ve kalitesinin artmasındaki en önemli etken okul kültürüdür. Okul kültürünü geliştirmek, okul müdürünün en temel görevleri arasındadır (Çakır, 2007). Okul kültürü, okulun içinde yaşanan eğitim öğretime dair tüm faaliyetleri içermektedir. Okulun panolarının düzenlenme biçimi, okuldaki asılı resimler, okul üyelerinin birbirleri ile olan iletişim tarzları ve birbirlerine karşı hitap biçimleri, çay araları, okuldaki toplantılar, törenler, okul öğrencilerinin davranış biçimleri okul kültürü ile bize bilgi vermektedir. Bu nedenden ötürü okulların veriminin ve kalitesinin yüksek olabilmesi için aynı kültürel öğeleri taşıyan okulun tüm üyelerinin okulun geleceği açısından ortak bir okul kültüründe birleşmeleri önemlidir (Seki, 2004). Eğitim kurumları; bağlı buldukları yasa ve yönetmelikler doğrultusunda oluşturdukları kültüre ek olarak içinde buldukları toplumun inançlarına, değerlerine, sembollerine, törelerine, kahramanlarına da kıymet vermelidir. Etkili bir okul kavramı, eğitim- öğretim kurumları arasındaki başarı farkının giderek büyümesi sonucunda ortaya çıkabileceğini söylemek doğru bir açıklama olabilir. Hedefleri benzer iki ya da daha fazla üç okulun birinin diğer eğitim öğretim kurumlarına göre önemli derecede başarı farkının olması; bu farka neden olan etmenin sorgulanmasına neden olmuş ve bu nedendir ki başarıyı ve başarısızlığı getiren etkenlerin irdelenmesi okul araştırmalarını önemli derecede yükseltecektir (Arslan, Kuru ve Satıcı, 2005). Eğitim-öğretim anlamında okul kültürünün en verimli olması noktasında yapılan çalışmalar incelendiğinde; doğrudan

okul kültürü ile verimli okul arasındaki bağlantıyı inceleyen araştırma adedinin çok olmadığı, ortaya konan çalışmaların genel olarak ya okul iklimi ve okul etkililiğini tek başına betimlendiği çalışmalar olduğu ya da farklı değişkenlerle (iklim-kaygı-düzeyi -okul kültürü, etkililik-örgüt sağlığı vb.) bağlantılarının ele alındığı bilimsel çalışmalar olduğu görülmektedir. Okul yönetiminin en önemli hedefi, insanlık için yaşayan insanların eğitim öğretim ihtiyaçlarının giderilebilmesi için oluşturulan okulları öncesinde tespit edilen amaçlara ulaştırmak için verimli yönetebilmek ve zamanın şartlarına göre düzeltilebilmektir. Ekili bir eğitim öğretim yönetiminin koşulları; canlı faydalı, sıhhatli, iş verimi yüksek, okul çalışanlarının sağlıklı bir iş doyumunu alabilmelerini sağlamaktır (Ayık ve Ada, 2009). Okul kültürü; karmaşık bir özelliğe sahip olup, okul müdürü ve öğretmenlerin işbirliği neticesinde ortaya çıkar (Özuyulu, 2021). Okulun kalitesinin verilerine bakıldığında, eğitim- öğretime katkı sağlayan bir okul kültürünün önemi anlaşılacaktır. Eğitim kurumunun gelişmesi için yeni değişimler dile getirilse de eğitim-öğretim kurumlarında olumlu bir kültür yaratılmadıkça okulun gelişimini olumsuz etkilemektedir (Swymer, 1986; akt. Şahin, 2010). Yapılan çalışmalar incelendiği zaman, başarılı bir eğitim-öğretim kurumlarında okul kültürü eğitim öğretim faaliyetlerine katkı sağlayacak nitelikte yenilikçi çalışmaları destekleyecek derece de özelliklere sahip olmalıdır (Ateş Kadioğlu, Vatansever ve Bayraktar, 2018). Okul kültürü kavramı, kendi bünyesinde; bilgi, amaç beklenti gibi çok fazla sayıda nitelik barındırır (Ayık ve Ada, 2009). Okul düzeni isteklendirme ve öğrenen öğrenmesinde yön verici rol oynayan algı, düşüncelerin özel bir ögesidir. Son on yılda yapılan araştırmalarda “Hedef kuramı” olarak izah edilen öğrenme düzenine ilişkin yapı bir iş için ihtiyaç olan bilgi ve becerilerin kalitesinde etkili olan örgütün hedef algısının önemi belirtilmektedir (Ames, 1990; Ames, ve Ames 1989; Dweck, Leggett, 1988; Nicholls, 1989 akt. Ayık ve Ada, 2009). Diğer bir anlatımla, önceden tasarlanmış öğretim hedeflerine ulaşmak için gerekli olan bilgi ve beceri kriteri ve onun yorumlanma şekli bütün okul için aynı değildir. Tüm okullar bu amaca ulaşmak için farklı stratejiler kullanır (Maehr, 1991; akt. Ayık ve Ada, 2009). Okul kurumunun kültürel felsefesi; belli bir değer, inanç ve kültürel öğelere dayanır. Okulun, kültürel felsefesi okulun birlikte hareket etmesini sağlar. Okulun kültürel kurum felsefesi, ortaya konulabilecek olan yeni girişim hareketlerinin destekleyecek şekilde olduğu anda, yapılabilecek olan yeni

girişim hareketleri başarılı olur. Yapılabilecek olan her davranış, bir fikre yaslandığı gibi pratikte uygulanabilecek her türlü eğitim öğretim faaliyetlerini de okulun kültürel felsefesine yaslanmamaktadır (Ayık ve Ada, 2009). Okuldaki faaliyetlere katılma sonucunda eğitimciler o okulda nasıl hareket edeceklerini, o okulun ne değişik bir karakteri olduğunu, hangi ortak hedeflere sahip olduklarını anlarlar. Okul iklimini daha iyi kanıksayan ve bu ortama uyum sağlayan eğitimciler işinde daha mutlu ve başarılı olur (John, 1999: 1037; akt. Ayık ve Ada, 2009). Dünyada ve ülkemizde günden güne meydana gelen teknolojik gelişmelerden dolayı öz benliğini ve değerlerinin kaybetmeden; bu yenilik hareketlerine ve gelişmelere, değişmelere adapte olabilen kişiler yetiştirebilmenin gerektirdiği birtakım zorluklar eğitimciler tarafından görülmektedir. Bunların sebeplerine bakıldığı zaman, teknolojik gelişmeler ve veya icatların yanlış ya da bilinçsizce kullanılması gibi sosyokültürel faktörler etkili olabilmektedir. Bu tür olumsuzlukların önüne geçebilmek için sağlam ve güçlü bir okul kültürüne ihtiyaç vardır (Çalışkan, Kaptın, Sağlam, 2018). Okul kültürü kavramı; birden çok inanç, farklı amaç, farklı fikir, farklı bilgi ve çeşitli beklentileri kendi içerisinde barındırır. Okul kültürü, en doğal şekliyle okuldaki bireylerin bir araya toplanmasını sağlayabilen; hedefler ve sayıtlılar, eğitim öğretim inançları ve tutumların bir birleşimidir. Diğer bir tanıma bakıldığında talebelerin, öğrenme arzusunda önemli miktarda görev alan bir bakış açısı ve düşüncelerin toplam halidir. Okul kültürü belli değer ve fikirlere dayanır. Okul kültürü yeniliklere açık olmalıdır. Okulla ilgili yapılan her hareket okulun eğitim kültürüne, eğitim politikasına uygun olmalıdır. Okul kültürü bir çalışanlar arasında birlik ve beraberliği sağlayan, çalışanlara belli bir niteliksel değerler yükleyen sembol gibi ölçütlerin tümüdür. Bir eğitim veriminin kalitesinin göstergesi okulun faal çalışmasıdır. Okulu geliştirmenin hedefine ulaşmasında en verimli yol, dönüşüme ilişkin olumlu davranış geliştirilmesini destekleyen pozitif eğitim kültürünü yapılandırma olacaktır. İyi yönetilen okullar sağlam bir okul kültürüne sahip olabilirler. Bir okul kültüründe akademik başarının yakalanması için her şeyden önce disiplin ön planda tutmalıdır (John, 1999, 1037; akt. Ayık ve Ada, 2009). Okul müdürünün, önemli görevlerinden birisi okulda güçlü bir okul kültürü oluşturabilmektir. Sağlam bir okul kültürü olduğu zaman o okulda kültürü dejenere edici nitelikte olumsuz etmenlerin oluşmasına izin vermez. Okul kültürünün oluşturulabilmesinde öğretmen becerisi, müfredatın düzenli

olarak güncellenebilmesi, eğitim ve öğretim kurumunun sürekli olarak kendini geliştirebilmesi, toplum okul işbirliğinin olabilmesi ile mümkündür. Okullar bağlı buldukları yasa ve yönetmeliklerin yanı sıra toplumun değer yargıları ve inançları ile birlikte kendine has bir okul kültürüne kavuşurlar (Halsall, 1998; akt. Hacıhafızoğlu ve Korkut, 2011). Okul kültürü; çalışanların kendini okula adanma, güdülenmeleri, iş doyumunu, olumlu iletişim, işbirliği gibi olumlu etkenler okul kültürünün olumlu yönde gelişmesinde önemli bir etkene sahiptir (Sarwono, 1990; Nnadozie, 1993; Nystrom, 1993; Doran, 1996, Jones, 1998; Reames, 1997; akt. Şahin, 2004). Okulların kültürel yapısını yani okul kültürünü ulusal kültürden ayrı düşünmek asla mümkün olamaz. Çünkü okul kültürü milli kültürden feyiz alarak oluşturulur yani okul kültürü milli kültürün bir alt yapısıdır (Bozkurt, Çoban ve Özdemir, 2021). Okul kültürü üzerine birden çok tanımlamalar yapılmıştır. Eğitim öğretim kurumu kavramına baktığımız zaman eğitim öğretim adına belli hedefleri gerçekleştirmek amacıyla bilinçli olarak oluşturulan ilkeli örgütlerdir (Atılhan Naktiyok, 2001; akt. Demirkol ve Savaş, 2012). Bireyleri bir araya getirdiği için kurum ile kültür kavramları arasında güçlü bir ilgi vardır. Önceleri seyrek olarak antropoloji ve sosyoloji disiplinleri tarafından ele alınan kültür olgusu, seksenlerden sonra örgüt ve yönetim alanında da güçlü bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Okul kültürü; 1980'lerden sonra bir kavram olarak kabul edilmiş, böylece örgütte mekanik yapıdan çok insan faktörünün ön plana çıkarılması gerekliliği vurgulanmıştır. 1980'lerden sonra okul kültürünün etkinliğini ve eğitim kurumlarının akademik başarısını artırmak için olumlu bir okul kültürü oluşturmanın çok önemli ve gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir. Okul kültürüne baktığımızda okullarda ortaya çıkan ve gelişen pek çok şey var. Eğitim kurumlarının nasıl bir kültür inşa etmesi gerektiği çok önemlidir. Kültürel unsurlar; eğitim kurumlarının davranışsal bağlantıları, tarihleri, felsefeleri ve aynı yerin kurumsal vizyonu gibi birbirini etkileyen içsel örgütsel faktörleri bir araya getirir (Şahin, 2004). Her insanın doğasından kaynaklanabilen bir kişilik, karakter yapısı nasıl ki farklı özellikte ise her eğitim öğretim kurumunun da kendine has bir kimliği vardır. İşte bu kimlik de o kurumun okul kültürü olarak ifade edilebilmektedir. Okul kültürü oluşturabilmek oldukça meziyetli bir yoldur. Kurumun bireyleri okul içinde iletişim bağlantıları okul kültürünün meydana getirilmesinde önemli rol oynar. (Robbins ve Coulter, s.62; akt.

Demirkol ve Savaş, 2012). Kültür kavramının, alan yazında farklı alanlarda kullanılması ve tam bir karşılığının bulunmaması " rg t ekini/ kültürü" kavramıyla da ilgili farklı açıklamaları birlikte getirmektedir (Hoy, 1991; akt. Aslan M.,  zer N., Ağıroğlu Bakır, A. 2009). Öğretmenlerin okul kültürüne olan bakış açıları eğitim  ğretim durumu değişkenleri bakımından incelendiğinde evre, birey ilişkileri alt fakt rindeki ifadelere hem lisans hem de lisansüstü mezunu öğretmenlerin, ön lisans mezunu öğretmenlere nazaran daha etkili katılım sağladıkları bilinmektedir (Fessler, 1985; akt. etin ve Güven, 2015). Okul müdürlerinin sınavla göreve getirilmesinin okul kültürünün özelliklerine olumlu yansımalarının olabileceği konusunda fikir birliği noktasında ağırlık kazanmaktadır. Okul Müdürlerinin yapılan yazılı sınavla kurumun başına gelmesinin okul kültürünü hangi niteliklerini etkileyeceği konusundaki farklı görüşler belirtilmiştir (Bülbül ve Türkmenoğlu, 2015). Okul kültürü, içerisinde yazılı veya sözlü olan tüm davranış yapılarını, değer yargılarını ve davranış ilkelerini barındırır ve bunların tümünü kapsar. Okul kültürü. Okul  ğrencilerinin akademik başarılarını ve ahlaki yapılarına katkıda bulunmalıdır. Okul kültürünün okul  yeleri anlamında, kimlik duygusunun oluşturulabilme sürecinde okulun kültürel amaçlarına bağlılık ve okulun davranış normlarını ortaya koyabilme gibi işlevi vardır. İyi bir bireyin yetiştirilebilme sürecinin her aşamasında okul kültürü önemli bir işleve sahiptir. Okul kültürü içinde bulunduğu okulun kurulduğu andan bulunduğu ana kadar; okul  yeleri tarafından oluşturulabilen, aktarılabilen, normlar, değer yargıları, gelenekler ve inançlar ve mitler içerisinde barındırılabilen kurallar bütünüdür (Atay, 2016). Okul kültürü, okullar için geçerli olup okulun  yeleri tarafından ortaklaşa oluşturulan kültürel değerler bütünüdür. Okul kültürü denildiği zaman, okulun gelecek kuşaklara aktarmak zorunda olduğu sosyokültürel miras, davranış ve değerler toplamı şeklinde ifade edilebilir. Okul kültürü; yeni nesillere sosyokültürel değerler aktarabilen, sosyal istikrar, birlik, beraberlik ve bunların devamını sağlayabilen bir işleve sahip olabilmelidir (Maral, 2015). 1990'lerde okul yönetimi alanında okul üyelerinin davranışlarına katkıda bulunabilen, gelenekler, değerler, inançlar, normlar gibi öğelerden oluşan okul yaşantısının okul kültürüne okul kültürü anlamında araştırılması sağlanmış ve önemli veriler elde edilmiştir (Fırat, 2007). Bilgiyi üreten, sunan, yayan kurumlara okul denir. Okul kültürü; yeniliklere, bilimsel gelişmelere açık, kişilere değer verebilen,

kişilerin amaçlarını gerçekleştirebilmelerine yardımcı olabilen kurumsal bir kültür alanıdır. Okul kültürü; öğretmen ve öğrencilerin akademik başarılarını artırma, okula karşı güven oluşturabilme, problem ve çatışmaları çözebilme, okula olan bağlılığı sürdürebilme ve artırma gibi birçok fayda sağlayabilmektedir (Ölmez, 2020). Diğer bir husus, incelemeler eğitim kurumları yöneticilerinin iletişim yetenekleri ile okul ekini arasında bariz doğrudan doğruya bir bağlantı olduğunu ortaya koymaktadır (Fırat, 2010). Okul müdürleri yapmış oldukları idari faaliyetleriyle birlikte okul kültürünün yönetebilirler. Okul müdürlerinin okul kültürü oluşturulma sürecinde kendilerini farklı kılabilen niteliklerden en önemlisi; okul kültürünü, kuvvetlerini bilerek okul kültürünün oluşturulması ve yönetilmesidir. Okul müdürü okulunu ne kadar tanır ve iyi idare ederse başarılı bir okul kültürü ortaya konulmuş olur (Özuyulası, 2021). Eğitim öğretim değerleri, okuldaki bütün çalışanlara aynı bir yönü verir ve onların günlük davranışlarına rehberlik yapar (Deal ve Kennedy, 1982; akt. Şahin Fırat, 2010). Okul kültürünün oluşturulma süreci bilimsel bilgi ve değerlerin sıralaması üzerine oluşturulmuştur (Şahin Fırat, 2010). Eğitim kurumları değere dayalı örgütler olduğunda, paylaşılan kuvvetli değerleri olan eğitim kurumları verimli okullardır. Araştırma sonuçları başarılı bir eğitim kurumunun kültürel etkenlerinin başında, dirençli ve güvenli bir çevrece desteklenen güçlü değerlere sahip olmalarının bulunduğunu ortaya koymaktadır (Ölmez, 2020). Her birey bir kültür faktörleri içerisinde dünyaya gelir ve kültür etkenleri tarafından kuşatılmıştır (Fichter, 2002; akt. Şahin Fırat, 2010). Her okulun kendine has bir bakış açısı, bir amacı, ihtiyaçları, beklentileri ve okul kültürü vardır. Okul kültürü okuldan okula değişebilmektedir. Okul kültürü, okulun tüm üyelerinin fikirlerini ve davranışlarını değiştirebilen ya da etkileyebilen çok güçlü bir kavramdır. Okulun tüm paydaşları okul kültürünce birbirlerine bağlıdırlar. Okul kültürü, okul üyelerine çekidüzen ve yön verebilme özelliğine sahiptir. Okul kültürü, kültür aktarımının yapıldığı en önemli bir kültür alanlarından biridir ve okul kültürü, toplumun yararı için kaçınılmaz olan elzem bir değere sahiptir (Güngör, 2019). Bu şartlarda okul kültürünün en önemli özelliği hem öğrenilebilir hem de öğretilbilir olması durumudur. Kişi, kültürü önceki nesillerden ve deneyimlerden elde eder. Toplumsallaşma deneyimi kişinin, toplumun kültürünü kabullenmesini sağlar (Şahin Fırat, 2010). Okul kültürünün tüm özellikleri üzerinde, kurumsal iletişim ölçeğinin

tutum ve davranışa yönelik iletişim ve bilgilendirmeye yönelik iletişim faktörlerinin önemli bir tahmin edici olduğu bulunmuştur. Sadece meslektaş desteği üzerinde bilgilendirmeye yönelik iletişim değişkeni tahmin edici değildir. Örgütsel iletişim faktörü kurum elemanları arasında mana aktarımı, mana paylaşımı ve anlamların oluşturulmasıdır (Ayık ve Fidan, 2014). Sosyal kurumlar olan okullar, çevrelerinden etkilenirler. Okul üyeleri okul kültürü tarafından kuşatılır. Okul kültürü, okul için eki örgüt üyelerinin ortak kural ve değerlerini içeren tüm çalışanların paylaştığı bir kural sistemidir. Okul kültürü; okuldaki işleyişi etkileyen normlar, kurullarla okulun tüm üyeleri tarafından paylaşılan kültürel üyelerdir (Maslovski, 2003; akt. Dursun, 2019). Okul kültürü; kişilerin düşünebilme, hissedebilme, davranabilme durumlarını etkileyebilir, okul kültürü bir gruba bağlanabilme durumu kazandırabilen; aynı değerler, inanç, davranış, kural, ürün vs. etmenlerden oluşmaktadır. Okul kültürü; okulların eksik noktalarının tespit edilmesinde, okulun geliştirilmesi aşamasında, okulu çağın koşullarına uyarlamada, hayati bir değere sahip olup okul kültürünün, okulda yapılacak olan eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgili vizyon belirlemede önemli bir işleve sahiptir. Kalıcı, etkili bir okul kültürünün meydan getirilebilmesi için; okul müdürü ve okul öğretmenleri ile okulun diğer tüm üyeleri arasında karşılıklı olarak paylaşılabilen değerler, normlar, inanç ve kurulların çok olması, okul içerisinde fertlerin daha samimi ve daha kolay ilişkiler kurabilmelerine ve problemlere çözüm önerisi bulabilmelerine yardımcı olmalarına bağlıdır (Dursun, 2019). Okul kültürü toplumsal bir süreç olup, eğitimin temel görevi okul kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak temel gaye olmalıdır. Eğitim öğretim sistemi hem geçmişi hem de vazifesi itibariyle toplumsal bir süreçtir. Eğitimin içeriğinin toplumlara göre değişiklik gösterebilmesi, her toplumun bulunduğu coğrafyasında ürettiği maddi kültürün ögesi olan maneviyat değerleri olan öğelerden ileri gelmektedir. Bu sebepten ötürü tüm toplumun kültürü oluşturabilme sürecinde özgü has bir değer görüntüsü, ya da değer yapısı vardır. Eğitim değerlere ulaşabilme sürecinde bir araç işlevi görür. Bu değişime meyilli, gelişmeyi kendine hedef seçen toplumların başvurabileceği en önemli nokta eğitim ve öğretimdir. Bir toplumda eğitimin kalitesi yine o topluma bağlıdır. Eğitim-öğretim sistemi toplum içerisindeki tüm fertleriyle ilgili olduğundan, toplumun tüm üyeleri okul kültürünü önemli miktarda etkilemektedir. Okul kültürünün oluşturulabilme gerekçelerinden birisi de okulda maç birlikteliğini

sağlayarak, okul üyelerinin tüm istek ve ihtiyaçlarının giderilmesini sağlamaktadır (Arslan, Kuru ve Satıcı, 2005).

1.2.OKUL KÜLTÜRÜNÜN TARİHİ

Okul kültürü kavramı üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında; okul kültürü kavramının 1932'lerde ele almasıyla birlikte bu kavram üzerine yoğun bir çalışmaların başladığı görülmektedir. 1970'li yıllarda okul kültürü üzerine yeniden başlayan tartışmalar 1980'li yıllarda daha da artmıştır. 1990'lı yıllara gelindiğinde eğitim kültürü içerisinde liderlik ve eğitimde dönüşüm kavramlarıyla beraber ele alınmaya başlanmıştır. Okul kültürü okuldaki tüm personelin tepeden tırnağa, tutum ve davranışlarını büyük oranda şekillendirebilir. Okul kültürü okul dışı çevrenin kültüründen ayrı düşünülemez. Çalışan bireyler, kendi kültürüne sahip kişilerle yani kendi kafa yapısına sahip kişi ya da kişilerle çalışmak isterler bu da okul kültürünün önemli oranda etkileyebilmektedir (Balyer ve Ertürk, 2021). Tüm kültürlerde olduğu gibi okul örgütlerinde başarının en önemli noktalarından birisi okul kültürü olmasıdır. Bir okulun değişimi, gelişimi gelişmelere açık olmasına bağlıdır (Özdemir, 2006). Okullar mimari yapısı olarak birbirine benzese de ama her biri birbirinden farklı bir kültürel özelliklere aittir (Lal, 2012). Okul kültürünün eylem boyutu; gelenekler, rutinler, misyon ve törenlerin yer aldığı alt boyutlardan oluşmaktadır. Okul kültürünün önündeki engeller; incelendiği zaman, ders yoğunluğu, maaşların yetersiz olması, alt yapı sorunları, müfredat sorunu, okul nüfusunun aşırı yoğunluğu olması gibi engeller sıralanabilir. Okul kültürünün geliştirilmesi yönetici, öğretmen ve okulun diğer üyeleriyle beraber geliştirilebilir (Aliyev, 2020). Kuvvetli bir okul kültürü ortaya konulan bu değer yapıları, inanç, kültürel hikâye anlatımı, iletişim, semboller, ritüeller, meslektaşlar arası ilişkiler adı altında altı (6) tane alt gruba ayrılmıştır. Paylaşılabilen bu değerler sözel değer yapılarıdır. Yöneten bu değerleri öğretmen ve öğrencilere rehberlik etmede kullanabilir. Mizah kültürüyle okulun kültürü üyeleri okula rahatça bağlayabilir. Her konuda olduğu gibi okullarda da eskiden içinde bulunduğumuz zamana kadar, fertler arasında bahsi geçen çok sayıda hikâye yer almaktadır. Bu hikâyeler fertleri etkiler ve onları geliştirebilir. Okullarda informal iletişimin ve informal etkileşimin çokça olması okul bireyleri arasında iletişimin kuvvetli bir durumda olmasını sağlamıştır (Dursun, 2019). Okul kültürü; eğitim kurumunun değer yargılarını, kuralları okul kültürüyle hayata geçirilebilmektedir. Okul kültürünün amaçlarından birisi okul kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak, öğretmenlerin öğrencileri yetiştirirken kılavuzluk etmektir. Okul kültürü toplumun kültürünün kendi potasında eriyerek öğrencilere aşılır, kişinin yaşadığı toplumda uyumlu olmasını sağlar. Okul üyelerinin davranışlarına yön verebilen, okul kurumunu analiz edebilen; gelenek, norm, değer, inanç ve benzeri öğelerden oluşan bir bütündür (Aktaş, 2015).

Tablo 1. Yıllara göre okul kültürü kavramlarının değişimleri

Kavram \ Yıllar	1930'lar	1970'ler	1980'ler	1990'lar
Okul Kültürü üzerine açıklamalar	İlk defa W. Waller Her okulun kendi kültürü olduğu fikrini ortaya koymuştur.	Okul kültürü, Eğitim dönüşümünün önündeki bir engel olduğu fikri ortaya konulmuştur.	Eğitim camiasında önemli bir gündem oluşturmaya	Okul kültürü üzerine çalışmalar yoğunluk kazanmıştır.

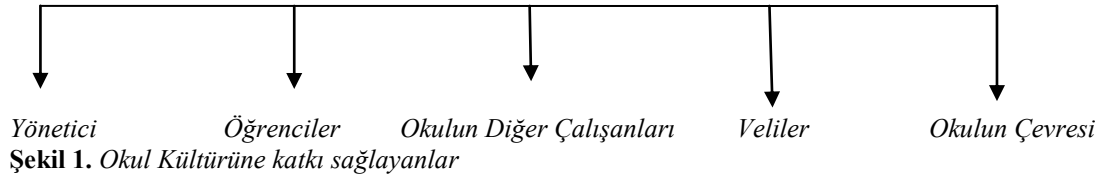
Okul kurum kültürün açıklaması içerisinde dizilen bu ifadeler hayat süreci sırasında kurum üyelerinin şahit olduğu, kimi zaman da farkında olmadan davranışlarına yön verebilen somut olan ya da olmayan öğelerdir (Şahin, 2010). Okul kültürünü yalnızca somut olmayan kültürel öğeler olarak düşünmemek lazımdır. Eğitim öğretim yuvalarının hem de fiziksel bir çevresinin de bir kültürel dokusunun olduğunun altını çizerek belirtmek çok önemli bir tespittir. Çünkü okul kültürü insanoğlunun eğitime olan bakış açısı, tavır, tutum ve davranış örüntülerini etkileyebilmek amacıyla okulun teknik ve yapısı görünüşü itibariyle birbirleriyle etkileşimlerinden meydana gelebilen her çeşit değerlerin bilişimidir (Şahin, 2010). Gelişmiş toplumumuzun varlığını ilerletebilmesi ve ilerlemesinde en can alıcı noktalarına ve temel hedeflerine uygun büyüttüğü fertlerdir. Eğitim- öğretim yapısında geliştirici bir sonraki sistem olan eğitim kurumunun toplumumuzun ögesi olan kişinin tüm becerilerin ilerletilebilmesindeki yenilgisi toplum, aile ve insanlık için acı bir yitme durumudur (Taymaz, 2003). Okul kültürü, tüm personelin tavır ve davranışlarının özelliklerini etkilediğinden eğitim öğretim kurumlarında çok ani bir biçimde kendi varlığını hissettirebilmelidir (Şahin, 2004). Okul kültürü; okulun tarihi ile şekil alabilen değerler, inançlar, geleneklerin tümünü barındırır. Okul kültürü; okul üyelerinin ortak paylaştığı, normlar, etkileşimler, beklentiler, inançlar, varsayımlar şeklinde izah edilebilir. Okul kültürü; bir okuldaki okul müdürü, öğretmenler ve okulun diğer tüm paydaşlarının tutum, tavır, davranış ve düşüncelerini derinden etkileyebilmektedir. Okul kültürü; öğretmenler odasında nelerden bahsedildiğinden, derslerde hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığından kısacası okuldaki her şeyle ilgilenir ve her şeyi irdeleyebilmektedir. Bir okulda okul

kültürü, okul üyelerinin beraberce hareket etmelerini sağlar. Bir okulda öğrenci, öğretmen ve okul müdür bakımından bir başarısızlık varsa şayet, okullarımızda okul kültürü tam anlamıyla okul kültürü oluşturamadığımızdan kaynaklanabilmektedir (Altıntop, 2010). Okul kültürü, eğitim kurumlarında belli bir içinde oluşan hayat tarzı olarak belirtilmiştir. Eğitim kurumlarında genel geçer kabul gören somut veya soyut kültürel öğelerden oluşan okul kültürü; yanlış-doğru, kötü-iyi, önemsiz-önemli gibi değer yargılarını da barındırır. Okul kültürü, eğitim kurumlarında görev alan bütün bireylerin beraberce meydana getirdikleri tutum ve davranış ilkelerinden oluşan bir yapıdır. Eğitim kurumlarında bulunan her kişi okul kültürüne katkı sağladığı gibi aynı zamanda okul kültürden de faydalanır. Herhangi bir eğitim kurumunda bulunan kültür o okulun aslında bir yansımasıdır. Okul kültürü; yönetici, öğretmen, öğrenci ve çalışanların ortaklaşa okulun kurulduğu andan bugüne kadar taşıdıkları değer, tutum, inanç, kural, vs. faktörlerden oluşan şekli olmayan bir bütündür. Okul kültürü kavramına geniş açıdan bakıldığı zaman çok çeşitli ve geniş nitelikte inanç, amaç vs. kendisinden beklentileri bünyesinde barındırır. Okul kültürü öğrencilerin öğrenmesinde önemli rol oynayan bakış açısı ve düşüncelerin özel bir harmanlaşmış şeklidir. Her okulun kendine has kültürünün olduğu 1932’lerde Waller tarafından altı çizilmiştir. Okul kültürünün kendine has bir yapısı vardır. Okul kültürü bilim dünyasında önemli bir yer tutmuş olup, başlıca gayelerinden birisi de memlekete kaliteli ya da nitelikli insan yetiştirmeyi hedeflemektedir. Okul kültürünün diğer bir gayesi de yöneticilerin olsun ya da okulun diğer çalışanlarının olsun bilinmeyen yönlerini ortaya çıkararak eksikleri varsa düzeltmesini hedeflemektedir. Okul kültürü ile eğitim ve öğretim planlaması birbirlerine bağlantılı yani birbiri ile ilişkisi olan birer kavramlardır. Eğitim öğretim planlaması yapılırken okul kültürünü içinde barındıran değer yargıları, inançları ve gelenekleri olmaz üzere hepsi hesaba katılmalıdır. Okul kültürünü incelediğimizde, yöneticilerden tutunda öğretmen ve diğer personeller ve öğrenciler eğitim ve öğretim gayesiyle bir araya gelen bireylerdir. Bu eğitim öğretim kurumlarından mezun olanlar mezun olduğu okulun kültüründen de illaki beslenerek şekil almışlardır. Okul kültürü okul çalışanlarının yani okul personelinin tavır ve davranışlarının okula ait bakış açılara etki yapan önemli bir faktördür. Her okulun mutlaka kendine has bir kültürel kimliği vardır. Bu kültüre bağlı olarak da her okulun kendine has kişiler arası ilişki ve her okulun

kendine ait bir örtük kuralları vardır. Her okulda zaman içerisinde değişen, gelişen yani kendine has bir hareketliliği olan bir kültürel yapısı vardır (Göldağ, 2015). Okul kültürü, özel anlamıyla kendine ait bir kimlik yapısı olan okuldaki yöneticilerde dâhil tüm bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilen maddi ve manevi tüm değerlerin toplamından oluşmaktadır. Okul kültürünün amaçlarına ya da hedeflerine baktığımız zaman yönetici ve öğretmenler arasındaki samimi bir uyum, öğrencilerin eğitim ve öğretime uyum sağlayabilmesi, velilerin okul idaresine ve okulun öğretmenlerine olan olumlu tutum ve davranışları ile güvenleri şeklinde sıralanabilir. Bir okulda kale gibi sağlam bir okul kültürü olduğu zaman akademik başarı artar. Bir okulda samimi candan bir bağlılık varsa eğer o okulda aidiyet duygusu yaratılmış demektir. Yönetici ile çalışanlar arasında samimi bir ilişki ortaya konulmuş demektir (Balyer ve Ertürk, 2021).

1.3.OKUL KÜLTÜRÜNE KATKI SAĞLAYANLAR

Okul kültürünün sağlama olarak kurulduğu bir okuldan mezun olmuş öğrencilerin mezun oldukları okula ait hikâyeleri vardır. Herhangi bir okulun günlük rutin eğitim öğretime dair iş ve işlemlerin temelinde okul kültürünün etkisi bulunmaktadır. Okul kültürü kavramını çeşitli açılardan incelediğimiz zaman içerisinde amaç, inanç, okuldaki bireylerin beklentileri gibi birçok faktörü barındırır. Okul kültürü öğrencilerin öğrenmesinde önemli rol oynayan bakış açısı ve fikirlerin en çok özel bir şeklidir. Her okulun kendi kimliğine ait bir kültürel yapısı olduğu 1930'larda vurgulanmıştır. Okul kültürünün kendine has bir yapısı vardır. Okul kültürü bilim dünyasında önemli bir yerini ilk andan beri korumuştur. Okul kültürünün ülkeye insan kaynağı yetiştirmek dolayısıyla kültür olarak kendi hedeflerini gerçekleştirerek kültür yapısını devamlı geliştirmek gibi bir özelliği söz konusudur (Çiçek, 2019). 1980'lerden beri okul kültürünün eğitim- öğretim performansına ya da başarısına önemli bir etken olduğu fikri ciddi araştırmalara konu olmuş olup, 1990'lı yıllardan sonraki araştırmalar ele alındığında, okul kültürü

üzerine yazılan çalışmalar yöneticilik ve eğitim öğretimde modernleşme üzerine çalışmalarla şekillenmiştir. Okul kültürü kavramına verilen değerin arttığı yıllarda dünyanın birçok bölgesinde eğitim öğretime dair çalışmalar yapılmıştır. Sosyal düzenin önemli bir parçası olan eğitim öğretimle alakalı köklü dönüşümler, okullarla bağlantılı olarak öğrencilerden yüksek başarılar beklemek, belirli bir davranış, hedef ve kurallar etrafında okullar kendine ihtiyaç duyduğu ya da kendi özünü bulmak için kimlik ortaya koymuşlardır (Kaysılı, 2019). Bu açıdan bakıldığı zaman okul kültürüne ilişkin kültürel birikim bir ölçüde iş dünyasından beslenmektedir. Bu bilgiler ise okul kültürünün sosyolojik ve antropolojik arka planına odaklanan bir çalışmalar bütünüdür. Okul kültürü diğer bir perspektiften bakıldığı zaman okula ait tüm bireylerin yaşadıkları sosyal çevrede beslendikleri ve yahut okula dair taşıdıkları değerler bütününe toplamından oluşur. Okul kültürü boyutunun arka planına bakıldığı zaman başta yönetici öğretmenler ve veliler olmak üzere okula bağlı olan herkesin okula ait taşıdıkları öğeler bütünüdür (Kaysılı, 2019). Her okulun kendine göre ritüel ve gelenekleri olan, davranış kalıpları ve ahlak kuralları bulunana kendine ait bir kültür vardır. Okul kültürüne baktığımız zaman, okulun zamanla örtük bir şekilde, sezgisel olarak oluşturulan yazılı olmayan kurallara denir. Okul kültürü; işe yeni başlamış olan genç öğretmen adaylarını sosyalleştirerek koruyan, okula adapte eden karmaşık ağlar bütününe denir. İnsanlar tarafından meydana getirilmiş okul kültürünü ele alıp incelediğimiz zamanda kendisine benzeyen bir yaşam tarzını oluşturmuştur. Bunun temel sebebine baktığımız zamanda okuldaki bireylerin karşılıklı etkileşimlerinin sonucunda ortaya çıkabilen özel bir gelişmedir. Okul kültürünün sağlıklı gelişebilmesi için okuldaki herkesin eğitim öğretim sürecinin her aşamasında kendi ilgi ve becerisine göre destek vermelidir. Sonuç itibarıyla okul kültürü okulda gereken belli bir zaman içerisinde şekillenmiş bir hayat biçimidir. Okulun tarihi yapısı, gelenekleri, okulun çalışanlarının okula katkısı, okul çalışanlarının birbirleriyle olan iletişimleri her okulun kendine ait bir okul kültürünün oluşmasını sağlamıştır. Okul kültürünün diğer bir oluşum şekline baktığımız zaman okuldaki problemlere getirilen çözüm önerileri sonucunda elde edilen birikimlerdir. Okul kültürünün içeriğine baktığımız zaman; değerler, normlar, inançlar, gelenekler, törenler vb. şeyler okul kültürünün öğeleridir. Güçlü bir okul kültürü hemen öyle bir anda oluşturulamaz. Sapaşğlam bir güçlü okul kültürünün temelleri zaman

içerisinde güçlenerek oluşturulmaktadır (Kurşun, 2019). Bir örgüt kültürü olarak okulların kendilerine ait bir kültürel yapısı vardır. Okul kültürü, okulda çalışan tüm bireylerin birbirleriyle iletişim sürecinde ortaya çıkan okuldaki herkesin birbirlerine karşı tutum tavır ve davranışlarında yol gösterici işlevi olan kurallar bütünüdür. Diğer bir ifadeyle okul yöneticisi okuldaki bireylerin davranışlarına yön vererek okul kültürünün kendisini geliştirmeye yönelik davranış sergilemiş olur. Okul kültürü, okulla alakalı herkesin dünyaya dair bakış açılarını ya da okul dışındaki eylemlerini etkilemektedir ve de doğaldır ki okul kültürünün hammaddesi insandır. Bu açıdan bakıldığı zaman okulun insani boyutu ele alındığı zaman, insani boyutu diğer özelliklerinden daha etkili ve baskındır. Eğer bir eğitim kurum güçlü bir okul kültürüne sahipse okulun misyonu ve vizyonu ya da öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliği yapması çok olumlu bir şekilde gerçekleşir. Okul kültürü öncelikle kendisini sonra da toplumu etkileyebilmelidir. Okul kültürü geçmişten bugüne kadar meydana getirdiği inanç ve değerlerin toplamıdır. Okul kültürü, eğitimcilerin okula dair okul dair tutum, tavır ve davranışlarına şekil verir. Etkili okul kültüründe öğrenme ve öğretme durumu daha yüksek bir kaliteli olur. Duruma tersinden baktığımız zaman zayıf bir okul kültürünün olduğu okullarda etkili bir öğrenme ve öğretme olmayabilir. Eğitim öğretim ortamları olan okullara bakıldığı zaman okulun hedeflerine önemli ölçüde ulaşabilmiş, koşullara göre kendisini yenileyebilmiş ve de devamlı kendini kültürel öğelerle doldura okul kültürlerinde gerçek anlamı itibariyle akademik başarı gerçekleştirebilmiş olur. (Güzel, 2021).

Şekil 2. Okul kültürü

Yukarıdaki grafiğe bakıldığı zaman; okul kültürü, okul üyelerinin okulla alakalı bir kimlik oluşturmalarına katkı sağlar. Okul üyelerinin okulun vizyonuna olan inanç ve içten bağlılıklarını artıran bir atmosfer ortaya koyar. Okul üyelerinin okul kültürüne yakışacak bir davranış ortaya koyabilmelerini sağlar (Kuyumcu, 2007).

1.4.OKUL KÜLTÜRÜNÜN GÜÇLÜ- ZAYIF YÖNLERİ

Okul kültürünün güçlü zayıf yönlerine baktığımız zaman; okul kültürünün güçlü ve zayıf yönleri üzerine yapılan bilimsel çalışmalar ele alındığı zaman, okulda başta idare olmak üzere öğretmenler ve diğer personel arasında sağlam bir yardımlaşma sağlıklı bir işbirliği söz konusudur. Okul çalışanları görev tanımlarının kesin olarak belirler. Çünkü okulun kültür yapısı gereği görev tanımları belirlenmiştir. Yine okul kültürünün güçlü yönlerini ele aldığımız zaman; okulda karar alma sürecinde mantıksal bir süreç olan demokratik bir yol izlendiği tespit edilebilir. Bundan dolayıdır ki o okulda takım ruhu sağlıklı bir şekilde yürütülüyor demektir. Sağlam bir okul kültürünün olduğu okullarda okul çalışanları okuldaki işleyiş yapısından memnundurlar (Aliyev, 2020). Sağlam bir okul kültürünün olduğu okullarda okul çalışanları okuldaki işleyiş yapısından memnundurlar. Güçlü bir okul kültürünün olduğu okulda çalışanlar birbirlerine karşı şeffaf olurlar. Bir personelin işi yetiştiremediği zamanlarda diğer personeller arkadaşların yardımcı olarak işlerin aksamasını engelleyerek kurumun bütünlüğünün bozulmasını engellemiş olurlar. Diğer yandan zayıf bir okul kültürünün hakim kılındığı bir okulda iş birliği, takım çalışması, isteklendirme, işe doyum, okul çalışanları öğrenciler ve veliler arasındaki işbirliği sağlam değildir (Aliyev, 2020). Okulun tüm üyeleri tarafından kabul temel varsayımlar, değerler ve normlar okul kültürü, okulun üyelerinin tamamını etkilediği gibi okulun veriminin artmasında önemli bir etkidir (Engels vd. 2008; akt. Güçlü, 2014). Bir okulda; o okula olan derin bir bağ ve yüksek akademik başarının olması kurumsal kültürü olan, yüksek personel huzuruna sahip okulların en bariz özellikleridir. Yapılan çeşitli açıklamalara bakıldığı zaman, okul müdürlerinin okul kültürü üzerine olan etkileri; öğretmenlere, okulun diğer çalışanlarına ve huzurlarına yansıdığını görmek mümkündür. Okul müdürleri etkili ve verimli bir okul kültürü meydana getirilme sürecinin her aşamasında çok önemli bir merhale bulunmaktadır. Son zamanlarda yapılan araştırmalar incelendiğinde; halihazırda görev yapmakta olan okul müdürlerinin çok önemli bir kısmının kendilerinden beklenen performansı göstermek konusunda kendilerini yetersiz hissettiklerini, görevlerini yerine getirirken birden çok işle meşgul olduklarını ve bundan dolayı da çevrelerinden yeterli desteği göremediklerini; bütün bu sebeplerden ötürü okulu

yönetme konusunda bazen kendilerini yetersiz, tükenmiş hissedebildiklerini belirtmektedirler. Okul kültürü; ritüellerde, geleneklerde, öykülerde, insanların tavır ve davranışlarında ve dil gibi kültürün bir ögesi olarak kendisini ispatlar (Güçlü, 2014).

Tablo 2. Okul kültürünün güçlü- zayıf yönleri

<i>Okul kültürünün güçlü yönleri</i>	<i>Okul kültürünün zayıf yönleri</i>
<i>Okul personeli arasındaki yardımlaşma durumu.</i>	<i>Okul çalışanları arasındaki yetersiz yardımlaşma durumu.</i>
<i>Okul paydaşları arasında sağlıklı bir işbirliği durumu.</i>	<i>Okul paydaşları arasındaki yeterli bir işbirliğinin olmaması.</i>
<i>Okul yönetiminin karar alma sürecindeki demokratik tutumu.</i>	<i>Okul yönetimini karar alma sürecindeki anti demokratik tutumu</i>
<i>Okuldaki takım ruhu.</i>	<i>Okul çalışanları arasında birlik olamaması.</i>
<i>Okul personelinin okulun işleyişinden büyük bir memnuniyet duyması.</i>	<i>Okul çalışanlarının çalıştığı okuldan memnun olamam durumları</i>

Okul kültürünün kültürel öğeler olan; değerler, inançlar, semboller ve okul yöneticilerinin kendi davranışlarına uygun düşen kültürel öğeleri bulması, bunların yetiştirilmesi aynı zamanda yöneticinin kültürel lider olmasını gerektirir. Okul kültürünün geliştirilmesinde, değiştirilmesi sürecinde öğretmenler önemli bir işleve sahiptir. Okul kültürünün değişim ve gelişim aşamasında okul kurallarının kurumsallaşması güçlü bir okul toplumu ve birçok şeyin sentezi sonrasında oluşur. Öğretmenlerin okullarda görevlerini yaparlarken olumlu bir okul kültürünün oluşturulma aşamasında önemli bir işleve sahiptir. Okul kültürünün sürekli değişmesi yani kendini geliştirebilmesi için öğretmenlerin bilgilerini güncellemeleri önemlidir. Öğretmenler geleceği tahmin edebilmek için; geçmişi ve bugünü çok iyi irdelemeleri gerekmektedir. Bu sebeplerden dolayı okul kültürü öğretmenlerin devamlı olarak öğrenme süreci üzerine kurulu olmalıdır. Okul yöneticileri de bu yönde çaba gösterebilmelidir (Akdoğan, 2014). Okul; önceden planlanmış amaç, plan ve programlara bağlı olarak belirli bir zaman aralığında, eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bir mekândır. Okul, kültürün zorunlu olduğu bir kurumdur. Çünkü her okulun mutlaka kendine ait bir karakter yapısı ve kişilik tarzı vardır, bundan dolayı her okulun kendine ait bir kültürü olmak zorundadır. Olumlu ve sağlam, güçlü bir okul kültürü ortama olumlu bir atmosfer sağlar ve her okul kendine ait bir kültürel düzene sahiptir. Okul kültürü, eğitim öğretim alanında

kurumun davranışlarının kavranmasıyla daha iyi ifade edilebilmektedir. Okul kültürü üzerinde okulun dış paydaşları (Mezunlar, İşverenler, Meslek Odaları, diğer üniversitelerin temsilcileri, veliler Resmi kurumlar vb) , öğrencilerin sosyo- kültürel yapıları, çevrenin kırsal ve kentsel yapısı, velilerin okuldan beklentisi, toplumun okula desteği gibi faktörlerin etkisi bulunmaktadır. Okul kültürü, okulun öğrencileri bakımından önem arz eden iki faktörle karşımıza çıkmaktadır. Okul kültürü öğrencilerin okulu tanınmasında, okula özgü davranış kalıpları oluşturmada ve okula yum sağlamada etkili olurken diğer bir önem arz eden durum ise okulun dış çevrenin olumsuz etkisine karşı okulun öğrencilerini koruyan görünmez bir zihin işlevi görmesidir (Kuyumcu, 2007). Okul kültürü öğretmenlerin kendi oluşturdukları bir kültürel yapı olarak ifade edilebilir. Yani okul kültürü, öğretmenlerin mesleki kimliklerini derin bir şekilde etkileyebilmektedir. Okul kültürü öğretmenlerin ortak değerleridir. Okulun kültürel kimliği ile öğretmenlerin ve öğrencilerin kültürel kimliği kuşkusuz birbirlerini etkilemektedir. Okul kültürü açısından okul kurumunun üyeleri arasındaki inanç, değer gibi öğelerin birbirleriyle etkileşimi ve etkileşimi olumlu ya da olumsuz anlamda okul kültürüne etki edebilir. Yapılan araştırmalar neticesinde dört farklı okul kültürü tespit edilmiştir. Birinci tarz okul kültüründe öğretmen sınıfta yönetici konumundadır. Bu tip okul kültüründe geleneksel bir sınıf yönetimi geçerlidir. İkinci tarz okul kültüründe işbirliği zayıf ve yüzeyseldir. Eğitimciler işbirliği halindedir ve yardımlaşma söz konusudur. Üçüncü tarz okul kültüründe prosedürler, bürokratik kurallar geçerli olup, göstermelik bir işbirliğinin göze çarptığı bir kültürel yapı vardır. Dördüncü tarz olan okul kültüründe eğitimciler arasında işbirliği söz konusu olup, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine belli bir süreç içerisinde katkısı söz konusudur (Fırat, 2007). Okul kültürü, öğretmenlerin yeniliklere ve değişimlere karşı tutum ve davranışlarını öğrencilerin motive olma düzeylerini ve başarı oranlarını etkiler (İpek, 1999). Okul, toplumun eğitim- öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek maksadıyla oluşturulan formal bir eğitim öğretim kurumudur. Kültürel bakımdan okullar, öğrencilerin kişisel manada bireysel farklılıklarının eğitim- öğretim yeterliklerinin gelişimine katkıda bulunarak, okul öğrencilerinin toplumsal bakımdan; inanç, değer ve normlara göre kendilerini sosyalleştirmek açısından bazı görevler sağlamaktadır. Okul kültürü okuldaki insan faaliyetleri üzerinden kendini besleyerek geliştirir. Okul kültürü 1980'lerden önce

okulda zamanla gelişerek ortaya çıkan bir birikim iken zaman içerisinde okulun gelenekleri, okulun tarihi ve okul personelinin zaman içerisinde sahip olduğu kültürel birikimler ve etkileşimler okula ait bir kültürel birikimini oluşmasını sağlamıştır. Okul kültürü, okulun tüm personeli ve öğrenciler tarafından benimsenen; inançlar, değerler varsayımlar ve normların birleşiminden oluşur. Okul kültürü, okulun tüm paydaşlarınca oluşturulan bir yaşam tarzı ve kültürel bir yapıdır okulların kültürel yapısını etkileyen birçok faktör vardır. Bular okulların buldukları coğrafi alan, ailelerin sosyoekonomik ve kültürel yapıları; öğretmenlerin ve yöneticilerin okula, eğitime bakış açıları gibi birçok neden okul kültürünün belli bir Şekilde oluşmasında önemli bir etkiye sahiptir. Tabii okulların kültürel yapıları kalite anlamında farklılık gösterebilir (Cevar, 2021). Toplum paydaşlarının birlikte meydana getirdikleri okul kültürü; içerisinde değerleri, normları ve varsayımları barındırır. Okul kültürünün amacı, okul başarısını artırmaktır. Okul müdürleri okul kültürüne Şekil ve yn verebilen okul kültürünü sağlam zeminler üzerine oturabilen bir etkidir. Okullarında değişiklik yapmak isteyen okul yöneticileri öncelikle sorumluluklarındaki okulun kültürünü değiştirmekle işe başlamalıdırlar. Bunun en önemli yolu da okul müdürleri liderlik özelliğine sahip olmaları gerekmektedir. Bir okulda güçlü ve sağlam bir okul kültürünün oluşturulabilmesi için okul müdürleri ve okul öğretmenleri ortak inanç, değer ve kurallar ya da normlar üzerinde buluşmaları önem arz etmektedir. Okul kültürünün değişime ihtiyaç duymasının nedenine bakıldığı zaman, toplumun okullardan beklediği birtakım icraatlar olmasıdır. Bu gerçeklere bakıldığı zaman okul kültürünü geliştirmek ve okulun eğitim politikası doğrultusunda okul kültürünü öğrencilere empoze etmek olarak ifade edilebilir. Okul kültürü; öğretmenler odasında hangi konulardan bahsedildiğinde eğitim öğretimde hangi yöntem teknik ve stratejilerin kullanıldığının öğretmenlik mesleğine dair tutum ve davranışların, öğrencilerin eğitim öğretime verebildikleri değere dair okuldaki bütün her Şeyi etkileyebildiğini belirtmek, sağlıklı bir okul kültürünün oluşturulabilmesi açısından önemlidir (Karaavcı, 2021). Okul kültürü, bir okulda yer alan okulun bileşenlerince belli bir zamanda ortaya konulmuş ve okulun yeleri tarafından gelecekteki kuşaklara aktarabilen bir faktördür. Okul kültürü, okulun aslında bir kimliğini yansıtır. Bir okuldaki okul kültürünün etkili ya da kaliteli olma ya da olmam durumu okulun çıktılarının yani okulun mezun olan öğrencileri her

bakımdan etkileyebilme özelliğine sahiptir. Okullarda görev yapan öğretmenlerin kendilerine has bir kültürel kimlik bulunmaktadır. Görev yaptıkları okulların eskiden bu yana getirdikleri okul kültürü bugün okulun kültürü, bugün okulun içinde buldukları etkenlerin de katkılarıyla, eğitim kurumlarında zengin bir okul kültürünün ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Koç, 2019). Okul kültürü bir okulda yer alan okulun bileşenleri olan yöneticiler, öğretmenler, öğrencilere gelecek kuşaklara aktarabilen bir aktördür. Okul bir kurum olarak ele alındığında okul kültürü kavramına açıklık getirmek lazımdır. Alan yazında okul kültürü eğitim kurumlarında ortaya konulan, paylaşılan okul kültürünün unsurları olan; törenler, semboller, dil değerler, kahramanlar, kurallar/ normlar, ritüeller, efsaneler, hikâyeler ve mitlerden oluşur. Okul kültürünün eğitim öğretim faaliyetlerinin çıktıları olan okuldan mezun olmuş olan öğrenciler üzerinde önemli bir işleve sahiptir. Bir okul kültürünün işlevsel olması okul kültürünü oluşturan okul üyelerinin okula olan sadakatini kararlılığını okul çalışanlarının kendi içerisindeki ilişkilerinin sağlıklı olmasını artırır (Öztürk, 2019). Değişim hareketi aşamasında eğitim kurumu yöneticilerinin münasebet kurabilecekleri bazı problemler sınavlardaki başarısızlıklar, öğrenci sirkülasyonu, maddi yetersizlikler ve değişime direnebilen eğitimciler olarak dizilebilir (Güçlü, 2014). Okul kültürü; eğitim öğretim sistemi içerisinde okul kurumları vasıtasıyla kendisinden beklenen işlevi yerine getirmekle mesuldür. Eğitim kurumlarının iyi yapılandırılması ve amaçlarını yerine getirebilmelerinin sağlanması sürecinde, üstlendikleri rolleri gerçekleştirebilmeleri açısından gelecek nesillerin yetiştirilmesinde önemli bir işleve sahiptir. Eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü okullar, disiplinin en ciddi bir şekilde uygulandığı kurumlardır. Toplumsal kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir işleve sahip eğitim kurumları öğrencileri geleceğe hazırlamada önemli bir işleve sahiptir. Okul kültürü; öğrencilerin iletişim ve eğitim öğretim yoluyla paylaşıldığı, inançlar, değerler, törenler efsaneler vs. okula has değerler bütünüdür. Okul kültürü; okulun değerleri aracılığıyla okul çalışanları, arasında iletişimi güçlendirmek ve okul çalışanları arasında aidiyet duygusu oluşturmak için sembol, hikâyeler vb. unsurlar gereklidir. Okul tarihinin, okul çalışanlarınca paylaşılması olarak tanımlanabilen hikâyeler okulun ortak bir tarihinin oluşmasıyla birlikte okulda kurumsal birliktelik ya da kurumsal bir aidiyet oluşur.

Güçlü bir okul kültürünün olduğu okullarda okul yöneticilerinin öğrenmeye istekli olduğu ve okul çalışanlarının okula karşı olumlu bir bakış açısı tutumlarının olduğu gözlemlenir. Okul kültürünün güçlü ve işlevsel olduğu eğitim konularında, öğretmenlerin de öğrenmeye ve öğretmeye istekli oldukları gözlemlenmiştir (Tatar, 2020). Okul kültürü, yöreye ait, bölgeye ait ve ulusal nitelikleri olduğu gibi sosyokültürel siyasi ve ekonomik yapıları olan bir karışım gibidir. Okul girdi- işlem- çıktı şeklinde belli bir aşamalardan oluşan açık bir sistemdir. Eğitim öğretim sisteminde okul yöneticilerinin tasarladıkları amaç ve hedefler doğrultusunda ortaya konulmak istenilen insan kaynağı öğretim faaliyetleri süreci içerisinde okulda okul kültürüyle beslenerek yetişir. Geçmiş çok şekillere dayanan toplumsal bir figür olan okul kurumu işlev ve amaçları açısından birtakım değişimlere uğramış olup, bu durum da okul kültürüne yansımıştır. Okullar kültürel topluluklardır. Bundan dolayıdır ki okul kültürünü pozitif ve akılcı bir çözümlenme yöntemiyle inceleyerek anlamaya çalışmak ve okul kültürü açısından çözümlenmek ve incelemek gerekir. Okul kültürünün var oluş amacı içerisinde bulunduğu toplumun kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak ve bu kuşakları sosyalleştirmek gibi önemli bir işlevi vardır. Etkili bir okul kültürüne sahip okulların eleştirel bilince sahip olan demokratik bir fertler yetiştirebilmek gibi önemi bir amaçları vardır. Kültür, okulun en belirgin ögesidir. Sözel olan kurallar, çıkarımlar, semboller, kullanılan dil talebelerin gelecekte beklenenleri gibi faktörler okul kültürünün içeriğini oluşturmaktadır. Okullar kültürel değerler üreten eğitim öğretim kurumlarıdır. Dolayısıyla okul kültürü toplumun kültürel yapısına da katkıda bulunabilmektedir. Her okulun kendine has bir kişiliği, duygusu, yani kültürel yapısı söz konusudur. Okulda bulunan resimler, eşyalar, öğrenci ve öğretmenler, okul yöneticisi okul kültürünün içeriğini oluşturmaktadır. (Demir, 2019). Okul kültürü; bir okulun kendi sınırları içerisinde okul yöneticisi ve okulun üyelerinin aynı anda artarak amaçlar doğrultusunda, değerler, davranış becerileri ve inançlardan yola çıkarak eğitim öğretim çerçevesi alanı içerisinde birçok unsurdan oluşmaktadır. Okul kültürü okulun tarihsel sürecinden etkilendiği gibi okulun üyelerinin kendine has inanç, değer, gelenek ve göreneklerinden etkilenebilmektedir. Okul bireylere neleri vermek istiyorsa bu işlevi okul kültürü yardımıyla gerçekleştirebilmektedir. Okul kültürü öğretmen ve öğrencilerin beklentileri sonucunda kendini geliştirebilmektedir. Okul kültürünün

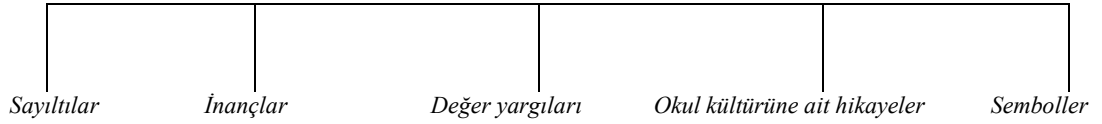
oluşturulması, okulun tüm üyeleri tarafından benimsenip ve kalıcı hale gelmesi okul müdürünün sorumluluğundadır. Okul müdürü, okul kültürünün oluşturulma sürecinde öncelikle öğrencilerin ve okul çalışanlarının geçmişteki tecrübelerini dikkate almalı hali hazırdaki okul kültürünü de inceleyerek, işe yaramayan taraflarını veya unutulan olumlu yönlerini okulun amaçları doğrultusunda tekrar dirilmelidir. Her okulun kendine ait bir niteliğe sahip olan okul kültürü, bir okulun kültürel kimliğini oluşturmakta ve onu kendine has bir kavuşturmaktadır. Okul ekini, okulun yaptırım gücünü bilen okul yöneticisi etkisiyle kendisini daha da geliştirir. Okul kültürünün geliştirilmesi sürecinde okula ait mitler, hikâyeler semboller önemli yer tutmaktadır. Bundan dolayıdır ki tüm okulların kendine has bir kültürel yapısı vardır (Yüzer, 2019). Okul kültürü, okulun üyelerinin işbirliği neticesinde oluşturdukları davranış kurallarını düzenleyen bir yapı taşıdır. Okulda bulunan her fert hem okul kültürünü beslerken hem de okul ekininden beslenir. Bundan dolayı bir okulda bulunan kültür okulun birer aynası gibidir. Okul kültürü; yönetici, öğretmen ve okulun tüm çalışanlarının geçmişten bugüne kadar oluşturdukları; inanç, kural, gelenek, değer, tutum, efsanelerden oluşan bir sistem olarak nitelendirilebilir. Okul kültürü; okulun tüm üyelerinin yaşadıklarının kapsayan, onların davranış kalıplarını tertipleyen, düzenleyen, sözel norm ve geleneklerden oluşan bir yapıdır. Okulun bahçesindeki ve binasındaki görsel öğelere aslında okulun kültürel öğelerini yansıtmaktadır. Bir okulda belli bir zaman içerisinde elde edilen birikim, gelenek, değer vb. unsurlar okulun kültürünü oluşturmaktadır. Bir okulun içerisinde yer alan öğrenci davranışları, okulun fiziki yapısı, okul müdürü ve okulun diğer çalışanlarının iletişim modelleri, okulun akademik başarısı, okul toplantılarının ne sıklıkta yapıldığı vb. durumlar okul kültürü hakkında bize bilgiler verebilmektedir (Ankaralıoğlu, 2020). Okullarda kültürün aktarılmasından sorumlu başlıca kişiler okul öğretmenleri ve okul yöneticileridir. Bundan dolayı okul öğretmenleri okul kültürüne hakim olmaları gerekmektedir. Olumlu ve etkili bir okul kültürü yapısı incelendiği zaman; kendisini kuruma adanmak, okula karşı önceden önlem alabilmek, okulun akademik başarısını yükseltmek gibi yararlarının olduğu tespit edilmiştir. Okul kültürü; okul personelinin etkileşimi, iletişimi ile şekil alır. Okul personelinin davranışları okul kültürü tarafından yönlendirilir. Okulun tüm üyelerinin sahip oldukları bu değerler, inançlar ve tecrübeler zamanla okul kültür haline dönüşebilmektedir. Okul kültürü

okulda ortaya çıkabilecek sorunlara karşı çözüm önerileri üretebilmelidir. Bu durum okul öğretmenlerine cesaret verebilmektedir. Okul kültürü, içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısından etkilenebilirken toplumun kültürel yapısına da katkıda bulunabilmektedir. Güçlü bir okul kültürü, kaliteli bir eğitim öğretim ortamı için her zaman ön koşuldur (Yıldırım, 2019). Bir okulda okul kültürünün gelişimini ya da yapısını etkileyen birtakım faktörlere baktığımız zaman; okulun vizyonu, misyonu, okulun bulunduğu sosyoekonomik çevre, eğitim öğretimin niteliği velilerin okuldan beklentileri, gibi birtakım faktörleri sıralayabiliriz. Her okulun kendine has bir kültürel yapısı vardır. Okul kültürü sürekli bir devinim halindedir. Durağan bir yapısı söz konusu değildir. Okul kültürü, okulun üyeleri olan okul personeli ve okul kültürünün dış paydaşları olan çevrenin etkileşimi sonucunda devamlı kendisini geliştirerek büyür. Okul kültürünün tarihine baktığımız zaman; okul kültürünün geliştirilmesinde, oluşturulmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında okul yöneticisinin büyük bir etkisi söz konusudur. Okul kültürünün tarihine baktığımız zaman okul kültürünün geliştirilmesinde ve gelecek kuşaklara aktarılmasında okul yöneticisinin büyük bir etkisi söz konusudur. Okul kültürünün alt yapısını oluşturan varsayımlar, inançlar, değer yargıları, bunlarla ilgili bütün hikâye ve sembollerin ortaya konulmasında okul müdürünün payı büyüktür (Aliyev, 2020).

1.5.OKUL KÜLTÜRÜNÜN ALT YAPISINI OLUŞTURAN BAŞLICA FAKTÖRLER

Okul müdürü, okulun bir lideri olarak eğitim ve öğretim hayatında yollar gösterici bir işleve sahip olma konusunda bir misyona sahip olmalıdır. Bir okul tanımının en önemli yollarından birisi kültürel işbirliğine bakılmalıdır. Çok ayrı boyutlarda ifade edilebilen okul kurumu sözcüğü kısaca ve genel anlamıyla oluşturdukları düzenlemeler tarzında ifade edilebilir. Eğitim öğretim yönetiminin en geniş ifadesiyle uygulandığı saha okullardır yani öğrencilerin eğitildikleri ve öğretim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri kurumlardır (Çiçek, 2019). Okullarda öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlanan tasarı, plan ve program doğrultusunda eğitim- öğretim icraatları sunularak öğrencilerde bilinçli bir davranış değişikliği oluşturulmaya çalışılır. Okullar fonksiyonlarını yerine getirirlerken okullar iç ve dış faktörler nedeniyle birbirlerinden ayrılmaya başlar. Okul kültürü okuldaki fertler tarafından

aktarılan değerler, törenler, efsaneler, varsayımlar, ideolojileri kurallar; kurum çalışanlarınca paylaşılarak kanıksanması neticesinde tamamen okula has inanç ve beklenti örüntüleri tarzında dönüşümüyle oluşmuştur. Kurumsal etkililik okul kültüründen ayrı düşünülemez. Verimli okul araştırmaları etkili bir okulda eğitim öğretime müsait olumlu bir kültürel havanın varlığına delalet eder. Okul kültürünün geliştirilmesi için okulda olumlu bir okul kültürü oluşturulabilmesiyle alakalıdır. Okul kültürünün içeriği, tipi, okuldan okula farklılık göstermektedir. Bazı okullarda olumsuz kültürler olabilmektedir. Öğretmenler arasında hizipleşme vardır. Okul çalışanların moralleri bozuk olabilmektedir. Olumsuz faktörler etkin bir hal almıştır. Okul kültürü öğrencilerin sosyalleşmesiyle ve akademik başarılarında yeni davranışlar kazanmasında okul kültürünün verimliliği açısından önemlidir. Okul kültürünün oluşmasında, ders içi ve ders dışı etkinliklerin önemli bir katkıları vardır. Okul toplantıları, sportif, faaliyetler, şöenler ve şenlikler, mezuniyet törenleri okul kültürünün gelişimine önemli bir katkı sağlamışlardır. Türkiye’ de verimli bir okul kültürü ile alakalı icra edilen bir araştırmada, okul yöneticisi okul ortamı, öğretmenler öğrenciler gibi birden fazla boyuttan oluşmaktadır (Türkmen, 2021).

Şekil 3. Okul kültürünün alt yapısını oluşturan başlıca faktörler

Güçlü bir okul kültürü okuldaki tüm çalışanlar tarafından iyi işletilmeli ve sürekli geliştirilmelidir. Güçlü ve dinamik bir okul kültürü okuldaki tüm personel ve öğrenciler tarafından benimsenmesi ve geliştirilmesi ve okul kültürünün yol gösterici bir nitelikte olmasından başlıca görev okul müdürüne düşmektedir (Aliyev, 2020).

1.6.OKUL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI

Okul kültürü; varsayımlar, eğitim öğretim deneyimleri, etkinlikler ve zamanla ortaya çıkarılan, oluşturulan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Okul kültürünün oluşturulması aşamasından okul yöneticisinin çok büyük bir işlevi söz konusudur. Okul kültürü; okul paydaşlarının ortaya koymuş olduğu değer, inanç, ortak anı ve hikâye, törenler, yarışmalar gibi ortaklaşa icra edilen unsurlardan oluşur.

1.7.OKUL KÜLTÜRÜNÜN BAŞLICA UNSURLARI

Tablo 3. *Okul kültürünün başlıca unsurları*

Değerler	İnançlar	Yarışmalar	Anılar	Hikâyeler	Törenler
----------	----------	------------	--------	-----------	----------

Okul kültürü, herhangi bir eğitim öğretim kurumunda çalışanların zamanla meydana getirdikleri ve o okulu diğer okullardan ayıran niteliklerin tamamıdır.

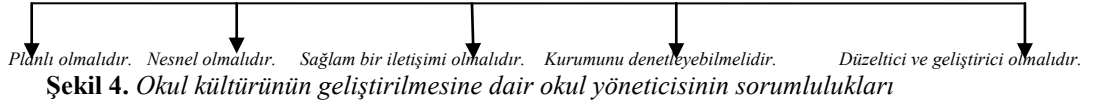
Okul kültürü kavramı yeni bir kavram değildir. 1932’ lerde sosyolog Waller tarafından bu kavram üzerine bazı açıklamalar yapılmıştır. Waller her okulun kendine has değerlerini ve bir kimliğinin olduğunu belirtmiştir. 1980’lerden sonra okul kültürü bilimsel araştırmalara tekrardan hızlı bir şekilde konu araştırma konusu olmuştur. Okul kültürü çalışma zamanında ortaya çıkan problemlerin bir çözümüdür. Bir okula gelen personelin o okula ait bakış açısı yani o okuldaki ruh hali, o, okulun kültürel yapısının bariz bir şekilde vücut bulmuş şeklidir. Bir okulda okulun en önemli temel taşları emektar eğitimciler olan öğretmenlerdir. Bir okulda öğretmenlere birtakım sorumluluklar düşmektedir Şayet bu görevlerini ne ölçüde yeterli bir şekilde icra edebilirlerse okulun hem eğitim öğretim noktasında hem de okul kültürü olarak başarının, verimin ve kalitenin artması noktasında önemli bir iş yapmış sayılırlar (Aliyev, 2020).

Tablo 4. *Okul kültürüne dair öğretmenlerin başlıca sorumlulukları*

1-Akademik Başarı: Akademik başarının yüksek olduğu okullarda iş çabuk biter, bireyler sorumluluk bilinciyle hareket ederler. Problem çözmeyi önemserler.
2-Meslektaşlar arasında İşbirliği: Meslektaşlar arasında işbirliğinin olduğu bireyler arasında işbirliğine dayalı olumlu ilişkiler görülür.
3-Görev Bilinci: Öğretmenler okul kültürünü oluştururken okulun amaçlarını ön planda tutar ve iş merkezli hareket ederek okulun amaçlarını dikkate alarak çalışırlar.
4-Okul Kültürüne Katkısının Artırılması: Öğretmenlerin okul kültürünün oluşturulması aşamasında başta görev ve sorumluluk bilinci ile hareket etmeleri akademik olarak okulu geliştirmeleri, okulun kültürel ve sosyal anlamda kalkındırmaları önemlidir.

Okul kültürünün meydana getirilme sürecinde bu sürece katkı yapan görevli bireylerin önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukları kısaca belirtecek olursak; okulun eğitim öğretim başarısı ya da akademik başarısının artırılması, Öğretmenler arasında sağlam bir işbirliğinin olması görev bilinciyle hareket eden bir eğitimciler kadrosu ve bunların okul kültürüne olan katkıları başlıca sorumluluklarıdır (Aliyev, 2020). Her okul; okul kültürünün işlevlerinin bir gereği olarak, okul müdürünün bir denetim görevi vardır. Bu durumda okul müdürünün

kendisini görev yaptığı kurumun bir parçası olarak görecek ve denetim işlevlerini icra ederken geliştirici bir rol oynamalıdır. Okul kültürünün şekillenmesinde üç basamak söz konusu bulunmaktadır. Bu üç aşamaya sırasıyla bakacak olursak birinci aşama okul müdürü her şeyden önce okul kültürü kavramını çok iyi tanması lazımdır. İkinci basamağa bakacak olursak okul müdürü görev yaptığı okulun nasıl bir kültüre ihtiyacı vardır? Bu durumu okul yöneticisi iyice kavramalıdır. Diğer üçüncü aşamaya baktığımız zaman okul kültürünün belli bir yapıya kavuşturulması aşaması yani okul kültürünün şekil alması aşamasıdır (Çiçek, 2019).

Okul kültürü hem okul müdürü tarafından hem de okul muallimleri tarafından bilinmesi ve anlaşılması gerekir. Okul kültürü okul çalışanlarını ne kadar bağlıyor ve velileri de o kadar bağlar. Çünkü bir okul kültürünün gerçekleştirme gereği duyduğu birtakım hedef ve ya da amaçları vardır. Eğer bir okulda velilerin de desteği alınarak bu gerçekleştirilebiliyorsa okul kültürü, amaçlarına ulaşabilme noktasında faal bir şekilde işlediğini gösterir (Aliyev, 2020).

1.8. TÜRKİYE’DE OKUL KÜLTÜRÜ ÜZERİNE YAPILAN BİLİMSEL ÇALIŞMALAR

Literatür taraması sonucunda elde edilen bilimsel veriler ayrıntısa inilerek değerlendirilmiş, harmanlanarak bu projenin temelleri oluşturulmuştur. Bu araştırmalar Türkiye’de lisansüstü tezlerde okul kültürünün incelenmesi amaçlanmıştır. Okuldaki yöneticilerin en önemli görevi, eğitim öğretimde kalitenin yükseltilmesi için sapsağlam nitelikte güçlü bir okul kültürü oluşturabilmektir (Hacıhafızoğlu ve Korkut 2011). Yapılan incelemeler neticesinde okul öğretmenleri ve okul müdürü arasındaki ilişki üzerine bir çalışma yapılmıştır (Göçer, 2021). Diğer bir çalışma incelendiği zaman ülkemizde; okulun kültürel yapılarının, öğretmen ve yöneticilerinin eğitim öğretime ve öğrenme düzeylerine olan katkıları tespit edilmiştir (Türkmen, 2021). Okul müdürlerinin okul kültürünün oluşturulmadaki rolleri ve okula olan aidiyet düzeyleri incelenmiştir (Tatar, 2020). Yapılan alan taraması neticesinde okul müdürlerinin benimsedikleri liderlik tarzlarının okul

öğretmenleri, okul öğrencileri tarafından nasıl algılandığı ve bu algılarının okul kültürüne olan yansımaları analiz edilmiştir (Ankaralıoğlu, 2020). Okul yöneticilerinin özelliklerinin okul kültürüne olan yansımaların ulaşılmıştır (Yüzer, 2019). Okul yöneticilerinin demokratik okul yönetimi tutumu sergilemelerinin okul kültürüne nasıl bir katkı yaptığı incelenmiştir (Tabak, 2017). Okul kültürü ile liderlik, iş doyumunu okula olan bağlılık, okul çalışanlarının ve okul öğrencilerinin okula olan güvenleri, iş motivasyonu, arasındaki ilişkiler incelenmiştir (Kurşun, 2019). Okul kültürü ile okul liderliği arasında nasıl bir bağlantı olabileceği tespit edilmiştir (Kaysılı, 2019). Yapılan literatür taraması verileri sonucunda, okul yöneticileri ile okul öğretmenlerinin fikirlerine göre, okullarda ortaya konulan okul kültürünün okulların kalitesine ve okul başarılarına olan katkıları ortaya konulmuştur (Ada ve Ayık, 2008). Liderlik stilleri ile okul kültür arasındaki ilişki tespit edilmiştir (Şahin, 2004). Yapılan incelemeler neticesinde okul müdürlerinin sağlam bir iletişim yeteneklerine sahip olabilme durumları ile okul kültürü arasında nasıl bir ilişki olduğu yapılan araştırmalar neticesinde anlaşılmıştır (Şimşek, 2003). Okul kültürü üzerine ülkemizde yapılan çalışmalardandır.

1.9.OKUL KÜLTÜRÜ VE ETKİLERİ

Türkiye’ de bulunduğumuz dönemde okul geliştirmenin hedefine ulaştırılmasında en önemli icraat yeniliğe doğru olumlu bir bakış açısı sağlayarak, pozitif manada bir okul kültürü yapılandırmakla mümkün kılınacaktır. Literatür taramasına bakıldığında zaman bir okulda gelişim sağlamanın en önemli yolu pozitif bir okul kültürü ortaya koyabilmekten geçmektedir. Bilimsel manada bakıldığında zaman bir okulda olumlu bir okul kültürü varsa şayet, o okulda çalışanlar arasında çatışmadan kaçınma, işbirliği, kendiliğinden gelişmektedir. (Şahin, 2010). Pozitif bir okul kültürünün özelliklerine bakıldığında zaman, okul personelleri arasında çatışmadan kaçınma, birlikteliğin sağlanabilmesi, okul yöneticilerinin özverili çalışma durumları, okul personellerinin modern bir bakış açısına sahip olabilme nitelikleri, gibi birçok etkenler sıralanabilmektedir. Güçlü bir okul kültürüne sahip okullarda işbirlikli bir eğitim öğretim ortamı, öğrencilerle olumlu bir iletişim ortamı, personellerin kaliteli bir eğitim öğretim ortamı için mücadele etmeleri okul idaresi ile öğretmenler arasında olumlu bir iletişim gibi özellikler sıralanabilmektedir. Okul kültürü bir

çalışanlar arasında birlik ve beraberliği sağlamakta olan, çalışanlara belli bir niteliksel, değerler yükleyen sembol gibi ölçütlerin tümüdür. Bir eğitim veriminin kalitesinin göstergesi okulun faal çalışmasıdır. Okulu geliştirmenin hedefine ulaşmasında en verimli yol, dönüşüme ilişkin olumlu davranış geliştirilmesini destekleyen pozitif eğitim kültürünü yapılandırma olacaktır. İyi idare edilen okullar sağlam bir okul kültürüne sahip olabilirler. Bir okul kültüründe akademik başarının yakalanması için her şeyden önce disiplin ilk planda tutmalıdır. Eğitim öğretim kurumlarında kaliteli bir öğrenci başarısının en önemli çizgisi pozitif manada, kaliteli bir okul kültürü ortaya konulmasıyla mümkün olabilmektedir. Bakıldığı zaman okul kültürünü oluşturan çevresel faktörler olan gelenekler, toplumun değer yargılarının da okul kültürüne katkılarını unutmamak gerekmektedir olabilmektedir. Bir okulda birlik ve beraberliği sağlayan bir okul kültürünü oluşturmak, o okuldaki akademik başarının artmasına da katkı sağlayacaktır (Şahin, 2010).

1.10.OKUL KÜLTÜRÜNÜN ÖĞELERİ

Okul kültürünün bu öğeleri; varsayımlar, okulun değer yargıları ve okulun işleyiş kuralları, okulun tarihi, okulun kahramanları, okulun törenleri, okula ait müsabakalar, okulun katıldığı yarışmalar, okulun gelenek ve görenekleri, okulun adının duyurulmasında rol oynayan kahraman denecek kişiler. Okulun temel öğelerini içermektedir (Şimşek, 2003). Aşağıda ayrıntılı olarak yer verilmektedir.

Tablo 5. Okul kültürünün temel öğeleri

1)	<i>Okulun sahip olduğu değer yargı ve inançları</i>
2)	<i>Okulun tarihi geçmişi</i>
3)	<i>Okulun geçmiş kültüründe yer alan temel hikâye ve mitler</i>
4)	<i>Okulun kültürel normları/ kuralları</i>
5)	<i>Okulda düzenlenen törenler, müsabakalar ve yarışmalar vs.</i>
6)	<i>Okulun gelenek ve görenekleri</i>
7)	<i>Okulun başarısının duyurulmasında rol oynayan kahraman</i>
8)	<i>Personeller sıralanabilir.</i>

1-Okulun Sahip Olduğu Değer Yargıları ve İnançları; Okulun sahip olduğu değerleri ve gelenekler değerlerin temel kaynağını oluşturur. Okulun değerleri; okulun başarmayı istediği arzu ettikleri amaçları, okulun yenilikçi olma durumu, kararlı olma durumu, okulun akademik kalitesi, okul idaresini öngörüsü, okulun vizyonu, okul öğretmenlerinin okula ait tutum ve davranışlarıdır (Şimşek, 2003). Okul çalışanlarının ve okul öğrencilerinin başarılarını belirtmek için ortaya konulan kriterlerdir. Değerler, okul kültürünün oluşumunda önemli rol oynarlar. Okul kültürünün kaynaklarından diğer bir tanesi olan inançlar, toplum tarafından tartışmaya ver vermeden, olduğu gibi kabul edilen doğrulardır (Öztürk, 2015).

2-Okulun tarihi geçmişi; okulun geçmişiyle alakalı okul bireylerin tutum ve davranışlarına yön veren değerler, inançlar, değerler, örgütü açıklaya çalışan; hikâyeler, mitler, normlar, gelenek ve görenek gibi unsurlardır (Topcu,2019).

3-Okulun geçmiş kültüründe yer alan temel hikâyeler ve mitler; okulun geçmişe ait olay ve olgularını aktarılması neticesinde ortaya çıkan kültürel taşıyıcı vasıta görevin üstlenebilen öğelerdir (Özdemir, 2006). Okula ait okulla ilgili bireylerin yaşamlarıyla alakalı bir kesitlerini, oluşturan hikâyeler okul kültürünün önemli unsurlarındandır. Mitler okul kültürü bakımından değerlendirildiğinde geçmişteki yaşantıların gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli yer tutar ve hikâyeler, geçmişte yaşanmış veya yaşanma imkânı olabilen olaylardır. Mitler, yer ve zaman belirtilerek insanların yaşamlarını okula ait hikâyelerden oluşurlar. Daha masalcı bir anlatımı olan birden fazla olayı basit bir şekilde ele alarak açık hale getirebilen örgütlerin başarısını anlatırlar (Topcu, 2019).

4- Okulun kültürel normları; norm genel olarak belli bir durum karşısında uygun görülen ya da uygun görülmeyen etmenlerdir. Okulun kültürel normları ya da kuralları okul bireylerinin davranışlarını okula ait tutum ve davranışlarına yön veren etkenlerdir. Normlar insanların karşılaştıkları durum ya da olaylar karşısında tutum ve davranışlarına çeki düzen verir. Okulun kültürel kuralları ya da normları okulun düzen ve disiplinin oluşturulmasında önemli bir paya sahiptir (Topcu, 2019). Değerlere bağlı olarak gelişen normlar; içerisinde duygu, değer, gelenek, tutum gibi kavramları barındıran sözlü kurallar bütünüdür (Dursun, 2019).

5- Okulda düzenlenen törenler, müsabakalar, yarışmalar vs; okulun kültürel öğelerinden olan İstiklal marşı törenleri saygı duruşu, belli dönemlerde haftalık vs. şeklinde kutlama törenleri, futbol turnuvaları, yarışmalar bunun gibi sportif, sanatsal ve kültürel öğeleri içerisinde barındırır ve törenler ve ritüeller, okul kültürünün bir elemanı olan, törenler ve okulla ilgili ritüeller, okulda belirli bir zamanda düzenlenen ve düzeli olarak yapılabilen etkinliklerden olan milli bayramlar, kutlamalar, yarışmalardır. (Şahin, 2013).

6- Okulun gelenek ve göreneklere; okulun kurulduğu anından beri meydana getirdiği bir kültürel öğe olarak oluşturulduğu, değerleri, normları, törenleri çalışanların iletişim tarzları, hikâye, mit ve benzeri öğelerin toplamıdır (Özdemir, 2006).

7-Okulun başarısının duyurulmasında rol oynayan kahraman ve personeller; okulun inanç ve değerlerini kendi kişilik ve karakterlerine sirayet ettiren birer rol ya da modellerdir. Kahramanlar, okulun birer simgesidirler yani okul kültürünün gücünü ve kuvvetini temsil ederler; kahramanlar kurumların temelini oluştururlar, kurumların özünü oluştururlar ve kurumların gücünü temsil ederler. Yaptıkları özverili çalışmaları ve başarılı katkılarından dolayı okulun önemli sembolleri arasındadırlar (Topcu, 2019). Okul kültürünün temelini oluşturan inanç ve değerleri karakter kişiliklerine sirayet ettiren, birer sembol ya da model olarak ortaya çıkabilen kişi ya da kişilerdir (Öztürk, 2015).

1.11.DEĞİŞKENLERİN ETKİSİNDEN DOLAYI OKUL KÜLTÜRÜ

Okullarda verimli bir eğitim öğretimin sağlanabilmesi için sağlıklı bir okul kültürünün oluşturulmasına mutlaka ihtiyaç vardır. Okul kültürünün, yöneticiler ve çalışanların niteliğine göre farklılık gösterip göstermediği bilimsel çalışmalara konu olmuştur. Değişkenlerin okul kültürüne etkilerinin olup olmadığı incelendiğinde; talebelerin akademik niteliği, cinsiyet yapısı, personelin hizmet yılı toplumun sosyo-ekonomik yapısı gibi etkenler inceleme konusu olmuştur. Örneğin bilimsel çalışmalara bakıldığında zaman zaman kadın öğretmenler erkek öğretmenlere nazaran daha etkili bir şekilde okul kültürüne olumlu algı geliştirmişlerdir. Okul müdürlerinin eğitim öğretime bakış açıları da okul kültürüne katkılarıdır. Hizmet yılı açısından

değerlendirildiğinde eğitim öğretimde çalışma yılı en az olan ve eğitim öğretimde çalışma yılı en fazla olan eğitimciler okul kültürüne olumlu bir bakış açısı geliştirmişlerdir. Özel eğitim-öğretim okulda çalışan ve kamuya ait okulda çalışan muallimlerin tutum ve davranışları kıyaslandığı zaman özel okulda çalışan öğretmenlerin tutum ve davranışlarının devlet okullarında çalışan öğretmenlerin tutum ve davranışlarına göre okul kültürüne pozitif anlamda daha fazla olumlu bir bakış açısı sergiledikleri bilimsel çalışmalarla saptanmıştır. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olabilen eğitim öğretim kurumlarında okul kültürünün pozitif anlamda daha çabuk geliştiği ve bu gelişimin de öğrencilerin akademik başarılarına olumlu bir katkıların olduğu tespiti yapılan bilimsel çalışmalar arasında gözlemlenmiştir (Şahin, 2010). Örgüt kültürü oluşturmak çok karmaşık bir süreçtir. Örgütün bireyleri olarak iç iletişim ağlantıları örgüt kültürünün şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Demirkol ve Savaş, 2012). Kültür kavramının literatürün farklı alanlarında ve tam bir karşılığı olmaksızın kullanılması “örgüt kültürü” kavramının farklı yorumlanmasına yol açmaktadır (Hoy, 1991; akt. Karadağ ve Özdemir, 2015). Öğretmenlerin okul kültürüne yönelik tutumları eğitim durumu değişkeni açısından ele alındığında lisans ve lisansüstü öğretmenlerinin eğitimin alt boyutlarına ilişkin söylemde ilgili dereceye sahip öğretmenlere göre daha fazla yer aldıkları bilinmektedir (Fessler, 1985; akt. Münevver, Çetin ve Güven 2015). Okul müdürlerinin sınavla atanmasının okul kültürünün özellikleri üzerinde olumlu yansımaları olabileceği konusunda görüş birliği vardır. Eğitim yöneticilerinin sınavla göreve başlamasının okul kültürünün hangi yönlerini etkileyeceği konusunda farklı görüşler dile getirilmiştir (Bülbül, Türkmenoğlu, 2015). Grup davranışı iletişim tarzları güçlü-kuvvetli liderlik hızlı karar verme ve çatışma düzeyi belirli organizasyon-el süreçlerden ve çalışan değer ve ilkelerinden etkilenebilir.

Okul müdürleri ile okulun diğer çalışanları arasındaki çatışmalar değer, norm veya diğer kültürel öğelerdeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Kısacası kurum üyelerini isteklendirme, cesaretlendirme gibi faaliyetleri uygularken kurum üyeleri tarafından kabul edilen değerler hakkında bilgi sahibi olmak ve bunları hatırlamak kurumun verimli ve kaliteli olmasına yardımcı olmaktadır (Şahin Fırat, 2010). Bir okulun kültürü bir okuldaki geçerli ve baskın olan değerler, okulun personellerine

yönelik bir bakış açısı; eğitim öğretim kurumunda işlerin işleyiş biçimi okul çalışanlarınca genel kabul şeklinde ifade edilmiştir. Eğitim ve öğretim kurumlarının kültürel yapısı; okulun binası, okulun bahçesinden değil de okulun lideri başta olmak üzere öğretmen öğrenci ve diğer personellerin iletişim şekliyle kaynaklanabilmektedir (Sezgin, 2010).

1.12.OKUL KÜLTÜRÜ KAVRAMININ YAPISI

Okul kültürüne baktığımızda eğitim öğretim yönetimi sahasında okul kurumlarının yapıları, isteklendirme durumları, belli bir sonuca varabilme, etkileşim ve farklılaşma yakın bir bağlantı içerisindedir. Eğitim yönetiminin en geniş anlamı itibariyle uygulandığı kurum okullardır. Doğası gereği okullarda talebelerin beğenilerine ve toplumun taleplerine göre hazırlanan plan ve programlar yönergesinde istenilen davranış değişikliği ortaya çıkarılabilmiş olur. Bu icraatlar yapılırken eğitim kurumları belirmeye başlanan kültürel yapıları gereği birbirinden farklılaşmaya başlar. Okul kültürü; okulda bulunan tüm insanlar tarafından ortaya konulan fikirler, varsayımlar, normlar, törenler, inançlar. Faktörler tarafından ortaya konulup ve tüm bireylerce benimsenerek sadece o okula ait olup diğer okullara benzemeyen kurumsal bir sistem oluşur. Böylece okulun kültürel yapısı ortaya çıkmış olur. Araştırmalar öğrenmeye uygun bir okul kültürünün olabilmesi için içinde olumlu öğeleri barındırabilen bir okul kültürü olmalıdır (Demirkol ve Savaş, 2012). Yani okulun değişmesi ya da kendisini yenileyebilmesi için olumlu bir okul kültürüne ihtiyaç vardır. Modern bir toplum yapılarında okul kültürü ancak önemli bir değişim sergileyebilmektedir. Çağdaş bir toplum yapılarına bakıldığı zaman okul kültürü gelişmelere ve bilimsel yeniliklere açık, insana değer verebilen ve bireyin kendi eksikliklerini tamamlamasına katkı sağlayabilen bir nitelikte olabilmelidir. Okul kültürünün içeriği ve yapısı okuldan okula farklılık gösterebilme özelliğine sahip olabilmektedir. Kimi okullarda olumsuz bir okul yapısı gözlemlenebilmektedir. Bu durumun içeriğine bakıldığı zaman öğretmenler arasına ayırım girebilme durumu vardır. Öğretmenlerin moralleri buzula bilmektedir. Öğretmenler öğrencilere eğitim öğretim hizmeti unutulmuş olumsuz durumlar etkin hale gelmiş olabilmektedir. Buna karşın bazı okullarda pozitif ve olumlu bir okul kültürü yapısı ile karşılaşılabilir. Eğitimciler kendilerini sosyal gelişmeye adayabilme potansiyellerine

sahiptirler. Okul kültürü okulun en önemli üyelerinden olan öğretmenleri etkileyerek bilgi birikiminin yeni kuşaklara aktarılabilmesine, katkı sağlayıcı niteliğe sahip olabilmelidir (Topcu, 2019). Okul kültürü; öğrencileri akademik başarılarında etkili olduğu gibi sosyalleşebilmeleri, demokratik nitelikler kazanabilmelerinde olumlu davranış, tutum ve tavırlar sergilenebilmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Okulun kültürel öğelerinden olan semboller okulun akademik başarısında temel rol oynayarak davranış, tavır ve tutumlarda önemli bir noktaya sahip olabilmektedir (Lal, 2012). Okul kültürünün paydaş kişiler tarafından algılanabilme durumlarına bakıldığı zaman okulda kurumsallaşmanın üç evresiyle konak kurduğu bu bağlantıların ise dışsallaştırma, objektifselleştirme ile izahı mevcut olabilmektedir (Türkmen, 2021).

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN SÜREÇ AŞAMASI

2.1.YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Türkiye’ de 2000-2021 yılları arasında okul kültürü üzerine yazılan 4’ ü kitap, 27’ si Dergipark’ ta yer alan makale, 28’ i Yök tez’de yer alan yüksek lisans tezi ve 7’ si de Yöktez’ de yer alan doktora tezi 1 tanesi TDK’den olmak üzere toplam 67 adet yayımlanmış bilimsel kaynaklar kullanılarak analizler yapılmıştır. Gerekli dokümanlara ulaşabilme ve bu dokümanların orijinal olup olmadığını kontrol etme, elde edilen verileri anlayarak inceleme ve bu verileri kullanma sürecine doküman analizi denir (Kıral, 2020). Bu araştırmada doküman analizi deseni kullanılarak, Türkiye’ de okul kültürü üzerine yazılan lisansüstü çalışmalarla ilgili dokümanlar taranıp, bilimsel nitelikte bir araştırma tasarlanmaya çalışılmıştır. Ülkemizde okul kültürü üzerine yapılan lisansüstü akademik çalışmalar, “Doküman Analizi” yöntemleriyle ele alınmıştır. Bu araştırma sürecinde okul kültürünün oluşturulma sürecine dair okul üyelerinin okul kültürüne olan katkılarını özgün bir çalışma yöntemi ile bilimsel esaslara göre ortaya koymak amaçlanmıştır.

2.2.ARAŞTIRMANIN MODELİ/ DESENİ

Ülkemizde okul kültürü üzerine yapılan lisansüstü akademik çalışmalar, Doküman Analizi yöntemleriyle ele alınmıştır. İlgilenilen araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi elde etmeyi ve olayı farklı yönleriyle anlamayı amaçlayan bir araştırma tasarımıdır. Araştırmanın deseni durum çalışmasıdır. Durum çalışması, belli bir süreç içinde olgu ve olayları analiz etmek için bir durum hakkında veri elde etmek amacıyla herhangi bir konuda yapılan inceleme yaklaşımıdır (Subaşı, Okumuş, 2017). Ülkemizde okul kültürü üzerine yapılan lisansüstü akademik çalışmalar, Doküman Analizi deseni ele alınmıştır. Araştırmanın amacı okul kültürü

üzerine müdürlerin ve okulun diğer üyelerinin algılarını, okul kültürünün oluşturulmasındaki katkılarını irdelemeyi ilke edinmiştir.

2.3.ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma sürecinde, 4' ü kitap, 27' ü Dergi parkta yer alan makale, 28' si Yök tez'de yer alan yüksek lisans tezi ve 7' si de Yök tezde yer alan Doktora tezi 1 tanesi TDK' sitesinden olmak üzere toplam 67 adet kaynakçadan yararlanılarak; bu kaynakçalarda, Google akademi, Yök tez ve Dergi park olmak üzere 3 tane veri tabanından alınmıştır. Okul yöneticilerinin tutum ve davranışlarının okul kültürüne etkileri nasıl yansımıştır? Okul kültürü ile okulun akademik başarısı arasında nasıl bir ilişki vardır? Okul kültürüne, okul müdürlerinin ve okul öğretmenlerinin özelliklerinin etkileri, okul kültürünü oluşturan öğelerin okul kültürüne olan katkıları, sınıf öğretmenlerinin okul kültürüne katkıları, okul yöneticilerinin göreve geliş şekillerinin okul kültürüne yansımaları, lider öğretmenlerin okul kültürüne nasıl bir etkide bulunmuştur? Öğretmenlerin okul kültürünü algılama düzeyleri, okul kültürünün oluşturulma aşamasında okul müdürü nasıl bir rol üstlenmiş olup, araştırma sürecinde bunlar incelenmiştir.

Tablo 6. Çalışma Grubu

Yazarlar	Araştırma Türü	Araştırma konusu	Değişkenler	Çalışma Grubu
Ada ve Ayık (2008)	Makale	İlköğretim Okullarında Okul Kültürü	Yönetici ve Öğretmen Algıları Okul kültürü	Okul müdürü Öğretmen
Akan (2014)	Makale	Öğretmen algılarına Göre İlk ve Ortaokul yöneticilerinin Demokratik Tutumları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Okul Müdürünün Demokratik Tutumu Öğretmen Algısı	Öğretmen
Akdoğan (2014)	Doktora Tezi	Türkiye'deki Uluslararası Bakalorya PYP Programı Uygulayan Okulların Etkili	Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Okul Kültürü	Okul yöneticileri Öğretmen

		Okul Özellikleri ve Okul Kültürü Açısından İncelenmesi		
Ankaralıoğlu (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Farklı Okul Kademelerinde Görev Yapan Öğretmen Algılarına Göre Yöneticilerin Ruhsal Liderlik Stilinin Okul Kültürüne Etkisi	Yönetici Görüşleri Okul Kültürü	Öğretmen Okul Yöneticisi
Aliyev (2020)	Yüksek Lisans Tezi	Okul kültürü üzerine yönetici ve öğretmen görüşlerinin nitel bir analizi: Bakü Örneği.	Okul Kültürü Okul Çalışanları Üzerindeki Etkisi	Öğretmen Okul Yöneticisi
Altıntop (2010)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim okulu Öğretmenlerinin Değişime Karşı Tepkileri ile Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Öğretmenlerin Değişime Karşı Tepkileri Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Öğretmen
Arslan, Kuru ve Satıcı (2005).	Makale	İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarındaki Örgüt Kültürünün Karşılaştırılması.	Öğretmenlerin Algıları Görev Yaptıkları Okuldaki Kültüre Katkı Durumları	Öğretmen
Aslan, Özer, Ağıroğlu, Bakır (2009)	Makale	Okul Kültürüne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri.	Okul öğretmenleri ile okul Yöneticilerinin Görüşleri Okul Kültürüne Etkileri	Okul Yöneticisi Öğretmen
Atay (2016)	Yüksek Lisans Tezi	Mesleki ve Teknik Liselerde Görev Yapan Yöneticilerin Okul Kültürü Algılama Seviyelerinin İncelenmesi	Cinsiyet, medeni hal, istihdam şekli, kurum türü, yaş, eğitim düzey	Öğretmen
Ateş Kadioğlu, Vatansever Bayraktar (2018)	Makale	Sınıf Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algısı İle İş Doyumu	Cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mezun olunan fakülte, okuldaki toplam hizmet süresi, meslekteki hizmet süresi, kurumdaki	Öğretmen

		Arasındaki İlişki	istihdam şekli	
Aktaş (2015)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Demokratik Okul Kültür Oluşturmada, Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumlarının İncelenmesi	Okul Kültürü Okul Meclisi	Okul Müdürleri
Ayık ve Ada (2009)	Makale	İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki	Okul Kültürü Etkili Okul	Okul Müdürü Öğretmen
Ayık ve Fidan (2014)	Makale	İlköğretim Kurumlarında Örgütsel İletişim İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Örgütsel İletişim Okul Kültürü	Öğretmen
Bozkurt, Çoban, Özdemir, (2021)	Makale	Liderlik, Okul Kültürü, Kolektif, Yeterlik, Akademik, Öz – Yeterlik ve Sosyo-Ekonomik Düzeyin Öğrenci Başarısına Etkisi	Öğretimsel Liderlik, Okul Kültürü ve Öğrenci Başarısı	Öğretmen Öğrenci
Bülbül, Türkmenoğlu , (2015)	Makale	Okul Yöneticilerinin Göreve Geliş Biçimlerinin Okul Kültürüne Yansımaları	Okul Yöneticilik Sınav Şekli Okul Kültürü	Okul Müdürü
Cevar, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Okul kültürü ve kolektif öğretmen yeterliği arasındaki ilişki (Zonguldak ili örneği).	Okul Kültürü Öğretmen Yetkinliği	Okul Yöneticisi
Coşkun, (2014)	Makale	Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Özel Eğitim Engel Durumları (Okulla ilgili durum)	Yök Üniversiteler

Çakır (2007)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Örgütsel bağlılık Düzeyi Okul Kültürü	Öğretmen
Çetin, Güven, (2015)	Makale	Lider Öğretmenlerin Okul Kültürüne Etkileri	Lider Öğretmen Özelliği Okul Kültürü	Okul Müdürü Öğretmen
Çiçek (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Zincir Okullarda Okul Müdürlerinin Okul Kültürü Üzerine Düşünceleri	Müdür Algısı Kurum Kültürü	Okul Yöneticisi
Demir (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Yöneticilerinin Değişimi Uygulama Yeterlilikleri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Okulun Değişim İhtiyacı Öğretmen Görüşleri	Okul Müdürü Öğretmen
Demirkol Savaş (2012)	Makale	Okul Müdürlerinin Örgüt Kültürü Algılarının İncelenmesi	Okul Müdürü Algısı Demografik Değişkenler	Okul Müdürleri
Dursun (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Müdürlerinin Paternalist Liderlik Davranışlarının Okul Kültürü Oluşturmadaki Etkisi	Öğretmenlerin Paternalist Liderlik Özelliği Okul Kültürü	Öğretmen
Balyer, Ertürk, (2021)	Makale	Okul Yöneticilerinin Örgütsel Güven Algıları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Okul Yöneticilerinin Örgütsel Güven düzeyleri Demografik Değişkenler(cinsiyet, yaş, kıdem, çalışılan okul türü ve eğitim durumlarına)	Okul müdürü
Fırat, (2007)	Doktora Tezi	Okul Kültürü ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri	Öğretmenlerin Özellikleri (okuldaki görev süresi, öğretmenlik kıdemi,	Okul Müdürü Öğretmen

			herhangi bir sendikaya üyelik durumu) Okul Kültürü Gelişimi	
Göldağ, (2015)	Doktora Tezi	Orta Öğretim Kurumlarında Okul Kültürü Yoluyla Değerler Eğitimi	Okul Kültürü Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik ve Cinsiyet Özellikleri	Öğrenci Öğretmen
Göçer, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaokulu Öğretmenlerinin Okul Kültürü ve Yönetici Desteği Algıları ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki: Alanya İlçesi Örneği	Okul Kültürü Okul Müdürü Desteği Örgütsel Adalet	Öğretmen
Güçlü, (2014)	Kitap	Okul Kültüründe Değişimin Yönetimi	Okul Yöneticilerinin Öğretimsel ve Kültürel Liderlik Rollerini Güçlü ve Etkili Okul Kültürü	Okul Müdürü
Güngör, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Öğretmenlerin Örgütsel Sessizlik Algıları İle Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Öğretmenlerin Örgütsel Algıları Okul Kültürü Algıları	Öğretmen
Güzel, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanılan Örgütsel Sessizlik ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Örgütsel Sessizlik Okul Kültürü	Öğretmen
Hacıhafızoğlu ve Korkut. (2011)	Makale	Öğretmenlerin Okul Kültürünü Algılama Düzeyleri: Bükçekmece Örneği	Öğretmen ve Müdürlerin Algıları Kurum Kültürü	Öğretmen ve Okul Müdürü
İpek, (1999)	Makale	Resmi Liseler ile Özel Liselerde Örgütsel Kültür ve Öğretmen-Öğrenci İlişkisi	Kurum Kültürü Öğretmen Öğrenci ilişkisi	Öğretmen Öğrenci

Çalışkan, Kaptın, Sağlam, (2018)	Makale	Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi	Değerler Eğitimi İnsan Gelişimi Toplum Yapısı	Değerler Eğitimi Üzerine Lisansüstü Çalışmalar
Karadağ, Özdemir (2015).	Makale	Okul Kültürünün Oluşturulması ve Geliştirilmesine İlişkin Okul Müdürü Görüşleri	Okul Müdürü Görüşleri Okul Kültürünün Güçlü Zayıf Yönleri	Okul Müdürü
Karaavcı, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Öğretmenlerin Paylaşılan Liderlik Ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Paylaşılan Liderlik Okul Kültürü Algısı	Öğretmenlerin Paylaşılan Liderlik Ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki
Kaysılı, (2019)	Doktora Tezi	Okul Kültürünü Kuran Pratiklerle Öğrencilerin Sosyokültürel Arka Planlarının Etkileşimi	Öğrenci Davranışları Okul Kültürü	Öğretmen Öğrenci
Koç, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Kültürünün Özel Okullarda Ve Devlet Okullarında Çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uygulamalarına Etkisi	Özel Okul Devlet Okulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni	Öğretmen
Kurşun, (2019)	Doktora Tezi	Okul Kültürünün Güncellenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması	İş Doyumu Örgütsel Güven İş Motivasyonu Tükenmişlik Düzeyi	01.01.2007–31.12.2017 Tarihleri Arasında Ulusal ve Uluslararası Hakemli Dergilerde Yapılan Araştırmalar ile Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri
Kuyumcu, (2007)	Doktora Tezi	İlköğretim Okullarında Okul Kültürü Ve Takım Liderliği (Elazığ İli	Takım Liderliği Eğitim Faaliyeti	Okul İdarecisi Öğretmen

		Örneği)		
Lal, (2012)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim Okulu Müdürlerinin İletişim Becerileri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkiler	İletişim Becerileri Öğretmen Algıları	Okul Müdürü Öğretmen
Maral, (2015)	Yüksek Lisans Tezi	İlkokul Ve Ortaokul Müdür Yardımcılarının Örgütsel Bağlılıklarının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü	Örgütsel Bağlılık Okul Kültürü	Müdür Yardımcısı
Türkmen, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Kültürünün Okullarda Profesyonel Öğrenme Topluluğu Oluşumunu Yordama Gücü.	Öğrenme Düzeyi Adaptasyon uyumu	Öğretmen Okul Yöneticisi
Ölmez, (2020)	Yüksek Lisans Tezi	Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Okul Kültürü Algılarının İncelenmesi	Okul Kültürü Algısı Öğrenim Durumu	Öğrenci
Özuyulmuş, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Yöneticilerinin Paylaşılan Liderlik Davranışları İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Eğitim Durumu Cinsiyet Faktörü	Öğretmen
Özdemir, (2006)	Makale	Okul Kültürünün Oluşturulması Ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen Ve Onlarda Gözlenen Davranışlar	Beklenen Davranış Gözlenen Davranış	Müfettiş
Öztürk, (2015)	Yüksek Lisans Tezi	Eğitim Örgütlerinde Okul Kültürü ve Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki	Okul Kültürü Tükenmişlik Düzeyi	Öğretmen

		İlişki		
Seki, (2004)	Yüksek Lisans Tezi	Okulların Güçlü Okul Kültürüne Sahip Olma Düzeyleri	Başarı Göstergeleri Güçlü Okul Kültürü	Okul Müdürü
Sertel, (2016)	Yüksek Lisans Tezi	Okullarda Örgüt Kültürünün Öğretmenlerin İş Motivasyonuna Etkisi	Örgüt Kültürü Cinsiyet, Yaş Eğitim düzeyi Mesleki Kıdem,	Öğretmen
Sezgin, (2010)	Makale	Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü	Örgütsel Bağlılık Okul kültürü	Öğretmen
Subaşı, Okumuş, (2017)	Makale	Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması	Durum Çalışması, Durum, Araştırma Yöntemi	Yazarlar
Şahin, (2010)	Makale	İlköğretim okulu yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişki	İletişim Becerileri Yönetim Stratejileri	Okul Müdürü Öğretmen
Şahin Fırat, (2010)	Makale	Okul Müdürü ve Öğretmenlerin Okul Kültürü ile Değer Sistemlerine İlişkin Algıları	Okul Kültürüne Yönelik Algı Değerler Sistemi	Öğretmen Okul Müdürü
Şahin, (2004)	Makale	Okul Müdürü ve Öğretmenler ile Okulun Bazı Özellikleri Açısından Okul Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme	Kültür Öğeleri Kültürün İşlevi	Öğretmen Okul Müdürü
Şahin, (2010)	Makale	Okul Kültürünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi	Öğretmenlerin Bireysel Özellikleri Okulun Kültürel	Öğretmen Okul Müdürü

			Özellikleri	
Şahin, (2010)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim Okulu Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencileri, Öğretmenleri ve Velilerin Okulla İlgili Görüş Ve Beklentileri	Öğrenci, Veli ve Öğretmen Görüş ve Beklentisi Okul	Öğrenci Veli Öğretmen
Şahin, (2013)	Makale	Okul Kültürünün Bir Ögesi Olarak Okul Törenleri	Okul Kültürü Öğeleri Okul Törenleri	Öğretmen Öğrenci
Şimşek, (2003)	Doktora Tezi	Okul Müdürlerinin İletişim Becerileri ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	İletişim Becerileri Öğretmen Görüşleri	Öğretmen
Taymaz, (2003)	Kitap	İlköğretim ve ortaöğretim okulu müdürleri için okul yönetimi	Eğitim Öğretim Sistemi Okul Yönetimi	Öğretmen Öğrenci Okul Müdürü
Topcu, (2019)	Kitap	Okul İklimi ve Okul Kültürü	Okul Kültürü Okul Kültürünün Öğeleri	Eğitim Öğretim Kurumu
Yıldırım, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adanmışlığı ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Oratöğretim Örgütsel Adanmışlık	Öğretmen
Yüzer, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Müdürlerinin Karizmatik Liderlik Özellikleri ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Karizmatik Liderlik Okul Öncesi Öğretmeni	Öğretmen Öğrenci

Tatar (2020)	Yüksek Lisans Tezi	Öğretmen Algılarına Göre Müdürlerin Okul Kültürü Oluşturmadaki Rollerine İle Öğretmenlerin Kurumsal Aidiyetleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Okul Müdürü Okul Kültürü	Öğretmen Okul Müdürü
--------------	--------------------	--	--------------------------	----------------------

Bu araştırmada incelenmiş olan değişkenler; araştırma türü, araştırma konusu, değişkenler ve çalışma grubuna göre farklılıklarına yönelik analizler yapılmıştır.

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Veriler, GOOGLE AKADEMİ ya da YÖK Ulusal Tez Merkezindeki dokümanlar incelenerek ülkemizdeki okul kültürü üzerine yapılmış olan nitel desenli araştırmalar taranarak, alan taraması yapılmıştır. Yapılan bu tarama sonucunda 67 tane lisansüstü çalışmalara ulaşılarak bunlar analiz edilmiştir. Bunların 40 tanesi betimsel analiz yöntemiyle 27 tanesi de içerik analizi yöntemiyle ele alınan lisansüstü tezlerdir. Betimsel analiz yönteminde amaç, görüşme ve gözlem sonucu toplanan verilerin düzenlenip ve yorumlanarak okuyucu ile buluşturulmasıdır. İçerik analizi ise içerik analizi tümevarımcı yöntemle araştırılan olgu veya olayın ayrıntısına inip verilerin altında yatan kavramlar ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri incelenir (Baltacı, 2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN BULGULAR AŞAMASI

3.1.BULGULAR

Yukarıdaki tabloya göre, yapılan araştırma sonucunda; araştırma türü frekans (f) ve yüzdelik (%) oranlarına bakıldığında tablodaki makale ile ilgili araştırmaların frekansı f(25) olup araştırmanın yüzdelik oranı ise %40'tır. Araştırmanın yüksek lisans türündeki frekansı, f(28) olup yüzdelik oranı ise %42'tür. Yapılan çalışmanın doktora türündeki frekansı f(7) olup, yüzdelik oranı ise %11' olup tablodaki kitap türündeki çalışmanın frekansı f(3) olup, yüzdelik oranı ise %4'tür. Araştırma türüne göre en az yapılan çalışma türü kitap olup; en fazla yapılan araştırma türü ise yüksek lisans tezidir. Tablodaki değişkenlerin frekans f(33) olup dağılımına ve yüzdelik oranına bakıldığında; öğretmenlerin yüzdelik oranı %27 olup, okul kültürü değişkeninin frekansı f(14) olup yüzdelik oranı ise %37 okul yöneticilerinin frekansı f(7) olup, yüzdelik dilimi ise %20'dir. Demografik değişkenlerin frekansı f(2) olup yüzdelik oranı ise %4'tir. Öğrenci değişkeninin frekansı f(4) olup yüzdelik dilimi ise %8'dir. Yukarıdaki tablodaki çalışma grubunun toplam frekansı f(70) olup; ayrı ayrı frekans değerine ve yüzdelik oranına bakıldığında öğretmen frekansı f(30), yüzdelik oranı ise %41'dir. Öğrenci frekansı f(13) yüzdelik oranı ise %17'dir. Okul müdürünün frekansı ise f(22) olup, yüzdelik oranı ise %30'tür. Okul frekansı ise f(2) olup, yüzdelik oranı ise %1,3'tür. Veli frekansı ise f(1) olup, yüzdelik oranı ise %1.3 olduğu görülmektedir. Bu araştırma sürecinde en fazla araştırılan konu ise "Öğretmen ve Okul Kültürü Algılarına Göre Okul Kültürü" üzerine araştırma yapılmış olup en az konu ise "Sağlık Bilimleri Fakültesinde Okul Kültürü Algılarının İncelenmesidir." Bu araştırmada okul kültürü üzerine elde edilen verilerin elden geçirilmesi sonucunda ulaşılan verilere yer verilmiştir. Elde edilen verilere bakıldığı zaman okul kültürü: Okul üyelerinin eylemlerini, düşüncelerini, etkileyebilen ve bunlardan etkilenebilen manevi ve maddi öğelerin oluşturduğu bir bütündür (Şimşek,

2003). Tanımına ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen önemli verilere bakıldığı zaman; varsayımlar, normlar, değerler, hikâyeler, seronomiler, konuşulan dil, kahramanlar, adetler, törenler, semboller olduğu gözlemlenmiştir (Şahin, 2010). Dünyada yaşanan değişimlere, gelişmelere, yeniliklere adapte olabilecek bireyler yetiştirebilmenin yolunun sağlam ve güçlü bir okul kültürü ile mümkün olduğu tespit edilmiştir (Çalışkan, Kaptın, Sağlam, 2021). Kazanımına ulaşılmıştır. Okul kültürü kendini geliştirirken milli kültürden de beslenerek kendini geliştirir (Bozkurt, Çoban, ve Özdemir 2021). Kalıcı bir okul kültürünün meydana getirilebilme sürecinde okulun tüm paydaşlarının payı önemli derecede etkilidir (Dursun, 2019). Okul kültürünün öğrencilerin öğrenmesinde ve okulun akademik başarısının yükseltilmesinde önemli bir yere sahiptir (Balyer ve Ertürk, 2021). Görüşüne ulaşılmıştır. Okul kültürünün önemli işlevlerinden birisi de ülkeye insan kaynağı yetiştirmektir (Çiçek, 2019). Okullar toplumun eğitim ve öğretim ihtiyacının giderildiği kurumlardır. Bu kurumlar, eğitim öğretim ihtiyacını gidermek amacıyla kuruldukları için kendine has bir kültürel yapı oluşturmuşlardır (Topcu, 2019). Okul kültürü, başta okul müdürü olmak üzere okulun tüm paydaşlarının katkılarıyla oluşturulduğu tespit edilen bilgidir. Yapılan araştırma sürecinde okul kültürü üzerine birden fazla tanımların yapıldığı gözlemlenmiştir (Şimşek, 2003). Her okulun kendin has bir eğitim öğretim politikası olduğu araştırma sonucunda elde edilmiştir. Her okulun kültürünün bir alt öğeleri mevcuttur. Bu alt öğeler okulun kurulduğu andan itibaren okulun üyeleri tarafından işbirliği neticesinde ortaya konulan temel değerlerden oluştuğu tespit edilmiş verilerdendir (Ada ve Ayık, 2009). Okul kültürünün gelecek kuşaklara eğitim öğretimle ilgili birikimleri aktararak yetişmelerinde fayda sağlar. Okul müdürleri, okul kültürüne yön veren en önemli aktörler oldukları tespit edilmiştir. Dolayısıyla okul müdürü okulunu çok iyi tanımak durumundadır. Okul kültürünün tarihi üzerine yapılan araştırmalara bakıldığı zaman, okul kültürü kavramı ile ilgili çalışmalar; 1922'lerde başlamış olup, 1970'li yıllarda da çalışmaların yoğunlaşarak devam ettiği ve 1980'lerde yoğun çalışmaların devam ettiği, 1990'larda da bu konudaki çalışmalar eğitim öğretim çerçevesinde varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Okul kültürü zaman içerisinde okula ait hikâyeleri oluşturarak zenginleşir (Balyer ve Ertürk, 2021). Okul kültürünün oluşturulma sürecine bakıldığı zaman; okul yöneticileri, öğrenciler, veliler ve okulun diğer

çalışanları ve okulun dış çevresi okul kültürünün oluşturulma sürecinde önemli bir etkene sahip oldukları gözlemlenmiştir. Okul kültürünün temel işlevleri ele alındığında; okula yeni başlayan personel ve öğrencilerin okula uyum sürecini kolaylaştırdığı görülmektedir (Kaysılı, 2019). Okul kültürünü oluşturan temel öğelerine baktığımızda; inançlar, değerler, normlar, vs. oku kültürünün temel öğeleri arasında olduğu elde edilen bulgulardandır (Maral 2015). Yapılan aştırma neticesinde, okul kültürünün güçlü ve zayıf yönlerinin olduğu tespit edilmiş olup bunlara bakıldığı zaman; sağlıklı ve güçlü bir okul kültüründe işbirliği ve iletişimin önemli bir yer tuttuğu faktörler okul kültürünün güçlü yönleri olup, güçlü bir okul kültürünün olmadığı durumlar ise sağlam bir işbirliğinin olmadığı, iletişimin zayıf olduğu anlar, öğretmenler arasında gruplaşmanın gözlemlendiği durumlar ise okul kültürünün zayıf yönlerindedir (Şahin, 2010). Okul müdürü, okul kültürünün oluşturulma aşamasında aktif bir şekilde varlığını göstermelidir. Ayrıca öğretmenlerde okul kültürüne önemli katkıda buldukları tespit edilmiştir. Okul kültürünün alt yapısını oluşturan sayıtlılar, varsayımlar, inançlar, değer yargıları, okulla ilgili hikâyeler ve mitler, semboller, okul kültürünün alt yapısını oluşturan başlıca faktörlerdendir (Şahin, 2010). Okul kültürünün oluşturulma sürecinde öğretmenlerin birtakım sorumlulukları olduğu anlaşılmıştır. Bu sorumluluklara baktığımızda; akademik başarının oluşturulması, öğretmenler arası işbirliği, görev bilinci gereği sorumluluklarını yerine getirebilmeleri gibi önemli bir görevleri vardır (Ölmez 2020). Yapılan alan taraması sonucunda okul kültürü üzerine birçok lisansüstü çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaların ortak noktasın bakıldığı zaman okulun kültürel yapıları ele alınmış, okul kültürünün okulun bir karakteri, kimliği olduğu gözlemlenmiştir. Bir okulda pozitif bir okul kültürünün okulun çehresini olumlu anlamda değiştirdiği, okulun kültürel gelişimine çok büyük bir katkı sağladığı tespit edilen çalışmalar arasındadır. Okulun kültürünün zenginleşmesine katkıda bulunan kültürel öğelere bakıldığı zaman; okulun değer yargıları, inançları, tarihi, okulun kültürel normları, okulun törenleri okula ait önde gelebilen kahramanlar, okul personeli okulun öğesini oluşturan önemli verilerdendir (Şimşek, 2003).

3.1.1. Okul Kültürünün Tarihi

Tablo 1. Yıllara göre okul kültürü kavramlarının değişimleri

Kavramlar \ Yıllar Kavram	1930'lar	1970'ler	1980'ler	1990'lar
Okul Kültürü üzerine açıklamalar	İlk defa W. Waller Her okulun kendi kültürü olduğu fikrini koymuştur.	Okul kültürü, Eğitim dönüşümünün önündeki bir engel olduğu fikri ortaya konulmuştur.	Eğitim camiasında önemli bir gündem oluşturmaya başlamıştır.	Okul kültürü-üzerine çalışmalar yoğunluk kazanmıştır.

Araştırma sürecinde yukarıdaki şekildeki veriler elde edilmiştir. Yukarıdaki verilere göre 1930'larda ilk defa W. Waller tarafından her okulun kendi kültürü olduğu belirtilmiştir. Yukarıdaki tabloda 1970'lerde okul kültürü eğitim dönüşümünün önünde bir engel olduğu fikri ortaya atılmıştır. 1980'lerde ise okul kültürü bilim camiasında tekrar gündeme oluşturmuştur. 1990'larda ise okul kültürü üzerine bilimsel çalışmaların yoğunluk kazandığı tespit edilmiştir (Balyer ve Ertürk, 2021).

3.1.2. Okul Kültürü Üzerine Üç Farklı Bakış Açısına Ait Tanımlar Bulunmaktadır.

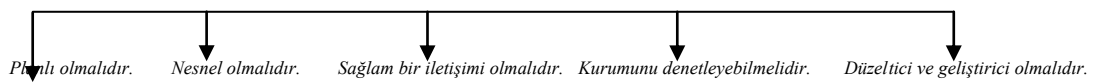
Çalışmanın bu bölümünde 2000-2020 yılları arasında okul öncesi eğitim ile çocuk gelişimi ve eğitimi alanlarında “*problem davranış*” konulu lisansüstü tezlerin; tezlerin düzeylerine, hazırlanma yıllarına, danışmanların unvanlarına, yapıldığı üniversitelere, araştırma yöntemlerine ve desenlerine, ulaşılarak tablo haline getirilerek sunulmuştur. Okul kültürü üzerine birden çok tanımlamalar yapılmıştır. Eğitim öğretim kurumu, kavramına baktığımız zaman eğitim öğretim adına belli hedefleri gerçekleştirmek amacıyla bilinçli olarak oluşturulan ilkeli örgütlerdir (Demirkol ve Savaş 2012). Bireyleri bir araya getirdiği için kurum ile kültür kavramları arasında güçlü bir ilgi vardır. Önceleri seyrek olarak antropoloji ve sosyoloji disiplinleri tarafından ele alınan kültür olgusu, seksenlerden sonra örgüt ve yönetim alanında da güçlü bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Okul kültürü; 1980'lerden sonra bir kavram olarak kabul edilmiş, böylece örgütte mekanik yapıdan

çok insan faktörünün ön plana çıkarılması gerekliliği vurgulanmıştır. 1980'lerden sonra okul kültürünün etkinliğini ve eğitim kurumlarının akademik başarısını artırmak için olumlu bir okul kültürü oluşturmanın çok önemli ve gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir. Okul kültürüne baktığımızda okullarda ortaya çıkan ve gelişen pek çok şey var. Eğitim kurumlarının nasıl bir kültür inşa etmesi gerektiği çok önemli. Kültürel unsurlar, eğitim kurumlarının davranışsal bağlantıları, tarihleri, felsefeleri ve aynı yerin kurumsal vizyonu gibi birbirini etkileyen içsel örgütsel faktörleri bir araya getirir (Şahin, 2004). Her insanın doğasından kaynaklanabilen bir kişilik, karakter yapısı nasıl ki farklı özellikte ise her eğitim öğretim kurumunun da kendine has bir kimliği vardır. İşte bu kimlikte o kurumun okul kültürü olarak ifade edilebilmektedir (Demirkol ve Savaş, 2012).

3.1.3.Okul Kültürünün Oluşturulma Süreci Üzerine Açıklamalar Yapılmıştır.

Her okul, okul kültürünün işlevlerinin bir gereği olarak okul müdürünün bir denetim görevi vardır. Bu durumda okul müdürünün kendisini görev yaptığı kurumun bir parçası olarak görece ve denetim işlevlerini irca ederken geliştirici bir rol oynamalıdır. Okul kültürünün şekillenmesinde üç basamak söz konusu bulunmaktadır. Bu üç aşamaya sırasıyla bakacak olursak, birinci aşama okul müdürü her şeyden önce okul kültürü kavramını çok iyi tanıması lazımdır. İkinci basamağa bakacak olursak, okul müdürü görev yaptığı okulun nasıl bir kültüre ihtiyacı vardır? Bu durumu okul yöneticisi iyice kavramalıdır. Diğer üçüncü aşamaya baktığımız zaman okul kültürünün belli bir yapıya kavuşturulması aşaması yani okul kültürünün şekil alması aşamasıdır (Çiçek, 2019).

3.1.4.Okul Kültürünün Geliştirilmesine Dair Okul Yöneticisinin Görev Aşamaları

Şekil 4. Okul kültürünün geliştirilmesine dair okul yöneticisinin sorumlulukları

Okul kültürü hem yöneticiler hem de öğretmenler olarak bilinmesi ve anlaşılması gerekir. Okul kültürü okul çalışanlarını ne kadar bağlıyorsa, velileri de o kadar bağlar. Çünkü bir okul kültürünün gerçekleştirme gereği duyduğu birtakım hedef ve ya da amaçları vardır. Eğer bir okulda velilerin de desteği alınarak bu yapılabiliriyorsa o okul kültürü amaçlarını gerçekleştirme noktasında aktif bir şekilde işlediğini gösterir (Aliyev, 2020).

3.1.5.Okul Kültürü Üzerine Çalışmalar Nelerdir?

Her insanın doğasından kaynaklanabilen bir kişilik, karakter yapısı nasıl ki farklı farklı özellikte ise her eğitim öğretim kurumunun da kendine has bir kimliği vardır. İşte bu kimlikte o kurumun okul kültürü olarak ifade edilebilmektedir (Demirkol ve Savaş, 2012). Örgüt kültürü oluşturmak oldukça karmaşık bir yoldur. Örgütün bireyleri kurum içi iletişim bağlantıları örgüt kültürünün oluşmasında önemli rol oynar. (Demirkol ve Savaş, 2012). Kültür kavramının alan yazında farklı alanlarda kullanılması ve tam bir karşılığının bulunmaması "örgüt ekini/ kültürü" kavramıyla da ilgili farklı açıklamaları birlikte getirmektedir (Karadağ ve Özdemir, 2015). Öğretmenlerin okul kültürü bakış açıları öğrenim durumu değişkeni açısından incelendiğinde birey-çevre ilişkileri alt boyutundaki söylemlere hem lisans hem de lisansüstü mezunu öğretmenlerin; ön lisans mezunu öğretmenlere göre daha fazla katıldıkları bilinmektedir (Fessler,1985; akt. Çetin ve Güven, 2015).

3.1.6.Okul Kültürünün Güçlü Zayıf Yönleri

Okul kültürünün güçlü zayıf yönlerine baktığımız zaman okul kültürünün güçlü ve zayıf yönleri üzerine yapılan bilimsel çalışmalar ele alındığı zaman okulda başta idare olmak üzere öğretmenler ve diğer personel arasında sağlam bir yardımlaşma sağlıklı bir işbirliği söz konusudur. Okul çalışanları görev tanımlarının kesin olarak belirler. Çünkü okulun kültür yapısı gereği görev tanımları belirlenmiştir.

Tablo 2. Okul Kültürünün Güçlü Zayıf Yönleri

<i>Okul kültürünün güçlü yönleri</i>	<i>Okul kültürünün zayıf yönleri</i>
<i>Okul personeli arasındaki yardımlaşma durumu.</i>	<i>Okul çalışanları arasındaki yetersiz yardımlaşma durumu.</i>
<i>Okul paydaşları arasında sağlıklı bir işbirliği durumu.</i>	<i>Okul paydaşları arasındaki yeterli bir işbirliğinin</i>

	<i>olmaması.</i>
<i>Okul yönetiminin karar alma sürecindeki demokratik tutumu.</i>	<i>Okul yönetimini karar alma sürecindeki anti demokratik tutumu.</i>
<i>Okuldaki takım ruhu.</i>	<i>Okul çalışanları arasında takım ruhunun olmaması.</i>
<i>Okul personelinin okulun işleyişinden büyük bir memnuniyet duyması.</i>	<i>Okul çalışanlarının çalıştığı okuldan memnun olamam durumları</i>

Yine okul kültürünün güçlü yönlerini ele aldığımız zaman, okulda karar alma sürecinde mantıksal bir süreç olan demokratik bir yol izlendiği tespit edilebilir. Bundan dolayıdır ki o okulda takım ruhu sağlıklı bir şekilde yürütülüyor demektir. Sağlam bir okul kültürünün olduğu okullarda okul çalışanları okuldaki işleyiş yapısından memnundurlar. Güçlü bir okul kültürünün olduğu okulda çalışanlar birbirlerine karşı şeffaf olurlar. Bir personelin işi yetiştiremediği zamanlarda diğer personeller arkadaşların yardımcı olarak işlerin aksamasını engelleyerek kurumun bütünlüğünün bozulmasını engellemiş olurlar. Diğer yandan zayıf bir okul kültürünün hakim kılındığı bir okulda işbirliği, takım çalışması, motivasyon, işe doyum, okul çalışanları öğrenciler ve veliler arasındaki işbirliği sağlam değildir. Bir okulda okul kültürünün gelişimini ya da yapısını etkileyen birtakım faktörlere baktığımız zaman; okulun vizyonu, misyonu, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre, eğitim öğretimin niteliği velilerin okuldan beklentileri, gibi birtakım faktörleri sıralayabiliriz. Her okulun kendine has bir kültürel yapısı vardır. Okul kültürü sürekli bir devinim halindedir. Durağan bir yapısı söz konusu değildir. Okul kültürü okulun çalışanları ve okulun dış paydaşları olan okul çevresinin etkileşimi neticesinde sürekli gelişerek kendisini yenileyip nihayetinde büyür (Aliyev, 2020).

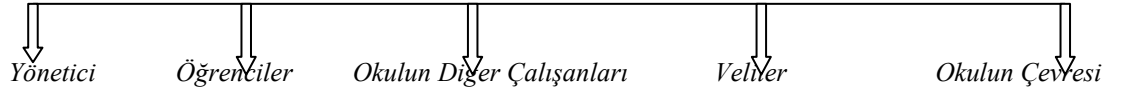

Şekil 3. Okul kültürünün alt yapısını oluşturan başlıca faktörler

Okul müdürü, okulun bir lideri olarak eğitim ve öğretim hayatında yollar gösterici bir işleve sahip olma konusunda bir misyona sahip olmalıdır. Bir okul tanimanın en önemli yollarından birisi kültürel işbirliğine bakılmalıdır. Güçlü bir okul kültürü okuldaki tüm çalışanlar tarafından iyi işletilmeli ve sürekli geliştirilmelidir. Güçlü ve dinamik bir okul kültürü okuldaki tüm personel v öğrenciler tarafından

benimsenmesi ve geliştirilmesi ve okul kültürünün yol gösterici bir nitelikte olmasından başlıca görev okul müdürüne düşmektedir (Aliyev, 2020).

3.1.7.Okul Kültürüne Katkı Sağlayanlar

Şekil 1. Okul Kültürüne katkı sağlayanlar

Okul kültürünün oluşturulma süreci ele alındığı zaman okul kültürüne katkı sağlayanların okul yöneticisi, okul öğrencileri, okulun diğer çalışanları, okulun velileri ve okulun çevresi gibi etkenlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Eğitim öğretim sürecinde sürekli kendisini geliştirerek veya içini doldurarak varlığını sürdürülebilmeye çalışan okul kültürünün gelişimine katkı sağlayan veya başlıca etki eden faktörler vardır. Bu faktörlere baktığımız zaman yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, okulun diğer çalışanları ve veliler ve okulun yakın çevresidir. Okul kültürü bu faktörlerden sürekli kendisini besleyerek gelişme gösterebilmiştir (Kaysılı, 2019).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada okul kültürü üzerine farklı tanımlamalara yer verilmiştir. Tanımlamalar tek tek irdelendiği zaman okul kültürünün oluşturulmasında başta okul yöneticileri olmak üzere öğretmen ve yöneticilerin hepsinin rolü olduğuna değinilmiştir (Sertel, 2016). Bir okulda sağlıklı bir okul kültürünün oluşturulabilmesinin en önemli ve en sağlıklı yolunun okuldaki tüm çalışanlarının işbirliği sonucunda elde edilmiş olmasıdır. Bir okulda olumsuz alt faktörlerin olmaması için sağlıklı bir okul kültürüne ihtiyaç olduğunun önemine vurgu yapılmıştır. Okul kültürü birden çok amaç, farklı inanç, farklı bilgi ve çeşitli bir beklentilerinin içerisinde barındırabilmektedir. Okul kültürü tüm yeniliklere açık olmalıdır. Okul sağlam bir akademik kültüre ait olması gerektiğini belirtmektedir. Okulların kültürel yapılarının oluşturulurken milli kültürden beslenerek yapıllaştığı tespit edilmiştir. Okul kültürü üzerine birden fazla tanımlamaların yapıldığı ifade edilmiştir. Bu ifadelere bakıldığı zaman bunlar içerisinde en önemli olanı ise insan faktörünün ön plana çıkarılmış olmasıdır. Yapılan araştırmalar neticesinde her insanın nasıl ki bir kişilik karakter yapısı varsa her okulunda kendine has bir kültürel yapısı olduğu tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin sınava göreve gelebilme durumları, okul kültürünün hangi durumlarını etkileyebilmesi konusunda farklı görüşler ortaya konulmuştur. Okul kültürünün en baskın unsurunun okul müdürü olduğu belirtilmiştir. Okul kültürü üzerine araştırma yapanların en önemlisinin Waller olduğu tespit edilmiştir. Okul kültürü üzerine 1932’lerde yoğun araştırmaların yapıldığı elde edilen veriler arasındadır. 1980’lerde ve 1990’larda okul kültürü üzerine yoğun bir tartışma ve araştırma süreci yaşandığı tespit edilmiştir (Ayık ve Fidan, 2014). Elde edilen veriler doğrultusunda ilköğretim okullarında oluşturulan okul kültürü ile okulların etkililiği, verimliliği arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yani işbirliğine dayalı yönetici, öğretmen işbirliği, mesleki gelişme, meslektaş desteği gibi olumlu durumlar hem sağlıklı bir okul kültürünün oluşmasında hem de verimli bir okul kültürünün oluşmasında etkilidir (Ada ve Ayık,

2008). Okul müdürlerinin demokratik tutum ve tavırları ile okul kültürünün alt boyutları arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin sergiledikleri demokratik tutum ve davranışlar okul çalışanlarının tutum davranışları etkilenmektedir (Akan, 2014). Okul kültürü okulun amacını gerçekleŐtirmede önemli bir etkiye sahiptir. Okul kültürü, okul çalışanları arasında birlik ve beraberliği sağladığını belirtebilir.(Aliyev, 2020). Yapılan incelemelerin sonuçlarına göre; okul müdürlerinin yöneticilik kalitesinin okul kültürünün Şekillenmesinde önemli bir rollerinin olduğu söylenebilmektedir (Arslan, Kuru ve Satıcı, 2005). Bir okulda akademik başarının sağlanması temelinde öncelikli olarak; okul baŐarisına değer verebilen, iŐbirliĐini her zaman ön planda tutan bir okul kültürünün rol oynadığı belirtilebilir (Aslan, AĞıroğlu, zer, 2009).

KAYNAKÇA

- Ada S. & Ayık A.** (2008). İlköğretim Okullarında Okul Kültürü. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 16-26.
- Akan, D.** (2014). Öğretmen algılarına Göre İlk ve Ortaokul yöneticilerinin Demokratik Tutumları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-14.
- Akdoğan, A.** (2014). Türkiye'deki Uluslararası Bakalorya PYP Programı Uygulayan Okulların Etkili Okul Özellikleri ve Okul Kültürü Açısından İncelenmesi. *Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ankaralıoğlu, S.** (2019). Farklı Okul Kademelerinde Görev Yapan Öğretmen Algılarına Göre Yöneticilerin Ruhsal Liderlik Stilinin Okul Kültürüne Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aliyev, R.** (2020). Okul kültürü üzerine yönetici ve öğretmen görüşlerinin nitel bir analizi: Bakü Örneği. *Yüksek lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara.
- Altıntop, M. Y.** (2010). İlköğretim okulu Öğretmenlerinin Değişime Karşı Tepkileri ile Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki, *Yüksek Lisans Tezi*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Arslan, H., Kuru, M. & Satıcı, A.** (2005). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarındaki Örgüt Kültürünün Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 44(44), 449-472.
- Aslan M., Özer N. & Ağiroğlu Bakır, A.** (2009). Okul Kültürüne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri. Nitel Bir Araştırma. *Dergi Park*, 8(1), 268-281.

- Atay, H.** (2016). Mesleki Ve Teknik Liselerde Görev Yapan Yöneticilerin Okul Kültürü Algılama Seviyelerinin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ateş Kadioğlu H. & Vatanserver Bayraktar H.** (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algısı İle İş Doyumu Arasındaki İlişki. *İstanbul, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı*, 13(19), 127- 162.
- Aktaş, S.** (2015). Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Demokratik Okul Kültür Oluşturmada, Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumlarının İncelenmesi *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Aydın Üniversitesi- Yıldız Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ada, A. & Ayık, A.** (2009). İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 429- 446.
- Ayık, A. Fidan M.** (2014). İlköğretim Kurumlarında Örgütsel İletişim İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 108- 134.
- Baltacı, A.** (2019). Nitel Araştırma Süreci. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.
- Bozkurt, S. Çoban, I. & Özdemir, M.** (2021). Liderlik, Okul Kültürü, Kolektif, Yeterlik, Akademik, Öz – Yeterlik ve Sosyo- Ekonomik Düzeyin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(207), 465-482.
- Bülbül, M. & Türkmenoğlu, G.** (2015). Okul Yöneticilerinin Göreve Geliş Biçimlerinin Okul Kültürüne Yansımaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11(2), 527-529.
- Cevar, M.** (2021). Okul kültürü ve kolektif öğretmen yeterliği arasındaki ilişki (Zonguldak ili örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

- Coşkun İ.** (2014) Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013) *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2). 375-396.
- Çakır, A.** (2007). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi , *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin M, Güven Y.** (2015). Lider Öğretmenlerin Okul Kültürüne Etkileri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 1-15.
- Çiçek, C.** (2019). Zincir Okullarda Okul Müdürlerinin Okul Kültürü Üzerine Düşünceleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Demir, G.** (2019). Okul Yöneticilerinin Değişimi Uygulama Yeterlilikleri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Demirkol A. Y. & Savaş A.C.** (2012). Okul Müdürlerinin Örgüt Kültürü Algılarının İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 259-272.
- Dursun, İ. E.** (2019). Okul Müdürlerinin Paternalist Liderlik Davranışlarının Okul Kültürü Oluşturmadaki Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Balyer, A. & Ertürk, J. Z.** (2021). Okul Yöneticilerinin Örgütsel Güven Algıları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Dergipark*, 4(1), 67-90.
- Fırat N.** (2007). Okul Kültürü ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri. *Doktora Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Göldağ, B.** (2015). Orta Öğretim Kurumlarında Okul Kültürü Yoluyla Değerler Eğitimi. *Doktora Tezi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Göçer, Ö.** (2021) Ortaokulu Öğretmenlerinin Okul Kültürü ve Yönetici Desteği Algıları ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki: Alanya İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alanya.
- Güçlü N.** (2014) *Okul Kültüründe Değişimin Yönetimi* (1.Baskı) Ankara: Pegem Akademi, s. 194- 204
- Güçlü N.** (2014) *Okul Kültüründe Değişimin Yönetimi* (1.Baskı) Ankara: Pegem Akademi, s. 206- 228
- Güngör, B.** (2019). Öğretmenlerin Örgütsel Sessizlik Algıları İle Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki, *Yüksek Lisans Tezi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Güzel, F. K.** (2021). Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanılan Örgütsel Sessizlik ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Hacıhafızoğlu, Ö. & Korkut, A.** (2011). Öğretmenlerin Okul Kültürünü Algılama Düzeyleri: Bükçekmece Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (37), 135-152.
- İpek, C.** (1999). Resmi Liseler ile Özel Liselerde Örgütsel Kültür ve Öğretmen-Öğrenci İlişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(3), 411-442.
- Çalışkan, Z., Kaptın, B. & Sağlam, M.** (2018). Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.
- Karadağ, N. & Özdemir, S.** (2015). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Geliştirilmesine İlişkin Okul Müdürü Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Uluslararası Bilim ve Spor Dergisi*, 3(4), 259-273.
- Karaavcı, M. F.** (2021). Öğretmenlerin Paylaşılan Liderlik Ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki *Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Kaysılı, A.** (2019). OkulKültürünü Kuran Pratiklerle Öğrencilerin Sosyokültürel Arka Planlarının Etkileşimi. *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koç, A. F.** (2019). Okul Kültürünün Özel Okullarda Ve Devlet Okullarında Çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uygulamalarına Etkisi *Yüksek Lisans Tezi*. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kıral B.** (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 170- 189.
- Kurşun, A. T.** (2019). Okul Kültürünün Güncellenmesi: Bir MetaAnaliz Çalışması Yayımlanmış *Doktora Tezi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuyumcu M.** (2007). İlköğretim Okullarında Okul Kültürü Ve Takım Liderliği (Elazığ İli Örneği). *Doktora Tezi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Lal, İ.** (2012). İlköğretim Okulu Müdürlerinin İletişim Becerileri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkiler. *Yüksek Lisans Tezi*, Ahi Evren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Maral, S.** (2015). İlkokul Ve Ortaokul Müdür Yardımcılarının Örgütsel Bağlılıklarının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü (Yalova İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ölmez, D.** (2020). Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Okul Kültürü Algılarının İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Özuyulusu, A.** (2021). Okul Yöneticilerinin Paylaşılan Liderlik Davranışları İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Özdemir, A.** (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması Ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen Ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Güz.* 4(4), 411-433.

- Öztürk, D.** (2015). Eğitim Örgütlerinde Okul Kültürü ve Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişki (Bahçeli Evler İlçesinde Bir Araştırma). *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M.** (2019). Okul Kültürünün Özel Okullarda ve Devlet Okullarında Çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uygulamalarına Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Seki, H. Ö.** (2004). Okulların Güçlü Okul Kültürüne Sahip Olma Düzeyleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Sertel, G.** (2016). Okullarda Örgüt Kültürünün Öğretmenlerin İş Motivasyonuna Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Pamuk Kale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Sezgin, F.** (2010). Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Derneği Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(156), 149-156.
- Subaşı M. & Okumuş K.** (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şahin, A.** (2010). İlköğretim okulu yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(188), 125-143.
- Şahin, S.** (2010). Okul Kültürünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dergi Park*, 9(2), 561-575.
- Şahin Fırat, N.** (2010). Okul Müdürü ve Öğretmenlerin Okul Kültürü ile Değer Sistemlerine İlişkin Algıları. *Eğitim ve Bilim Derneği Dergisi*, 35(156), 72- 83.

- Şahin, S.** (2004). Okul müdürü ve öğretmenler ile okulun bazı özellikleri açısından okul kültürü üzerine bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 39(39), 458 – 474.
- Şahin, T.** (2010). İlköğretim Okulu Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencileri, Öğretmenleri ve Velilerin Okulla İlgili Görüş Ve Beklentileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Şahin, M.** (2013). Okul Kültürünün Bir Ögesi Olarak Okul Törenleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 199, 169-185.
- Şimşek Y.** (2003). Okul Müdürlerinin İletişim Becerileri ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Doktora Tezi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Tatar, O. F.** (2020). Öğretmen Algılarına Göre Müdürlerin Okul Kültürü Oluşturmadaki Rollerini İle Öğretmenlerin Kurumsal Aidiyetleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Taymaz, H.** (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim okulu müdürleri için okul yönetimi* (3.Baskı) Ankara: Pegem Akademi, 3-5.
- Topcu, İ.** (2019). Okul İklimi ve Okul Kültürü (1. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık, 113- 124
- Türk Dil Kurumu,** (2017). [htt://tdk.gov.tr](http://tdk.gov.tr)
- Türkmen, M.** (2021). Okul Kültürünün Okullarda Profesyonel Öğrenme Topluluğu Oluşumunu Yordama Gücü. *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, E.** (2019). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adanmışlığı ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi*. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yüzer, B.** (2019). Okul Müdürlerinin Karizmatik Liderlik Özellikleri ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin

İncelenmesi. *Yüsek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim
Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.